AHMET MAHMUT ÜNLÜ

ÂİŞE (RADIYALLÂHU ANHÂ) VÂLİDEMİZ'İN EVLİLİK YAŞI MESELESİYLE İLGİLİ İFTİRÂLARA REDDİYELER -1-

Helâl ve haram etme yetkisi sadece Kendisine mahsus olan **Allâh-u Te'âlâ**'ya hamd-ü senâdan ve **Allâh-u Te'âlâ**'nın şerîatının hükümlerini bizlere beyan eden **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile Ehl-i Beyti'ne ve dînimizin ahkâmını bizlere teblîğ eden sahâbe-i kirâm hazarâtına salât-ü selâmdan sonra!

Şu bilinsin ki; yaşamakta olduğumuz şu günlerde İstanbul Sözleşmesi'nin iptali sözkonusu olunca eşcinselliği savunan birtakım guruplar **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* **Efendimiz**'in Âişe annemizle hâşâ çocuk yaşta evlendiği iftirâsını ortaya atarak Müslümanları rahatsız etmeye çalıştılar. Tabî ki bu, ilk olarak onların ortaya attıkları bir iftirâ değildir.

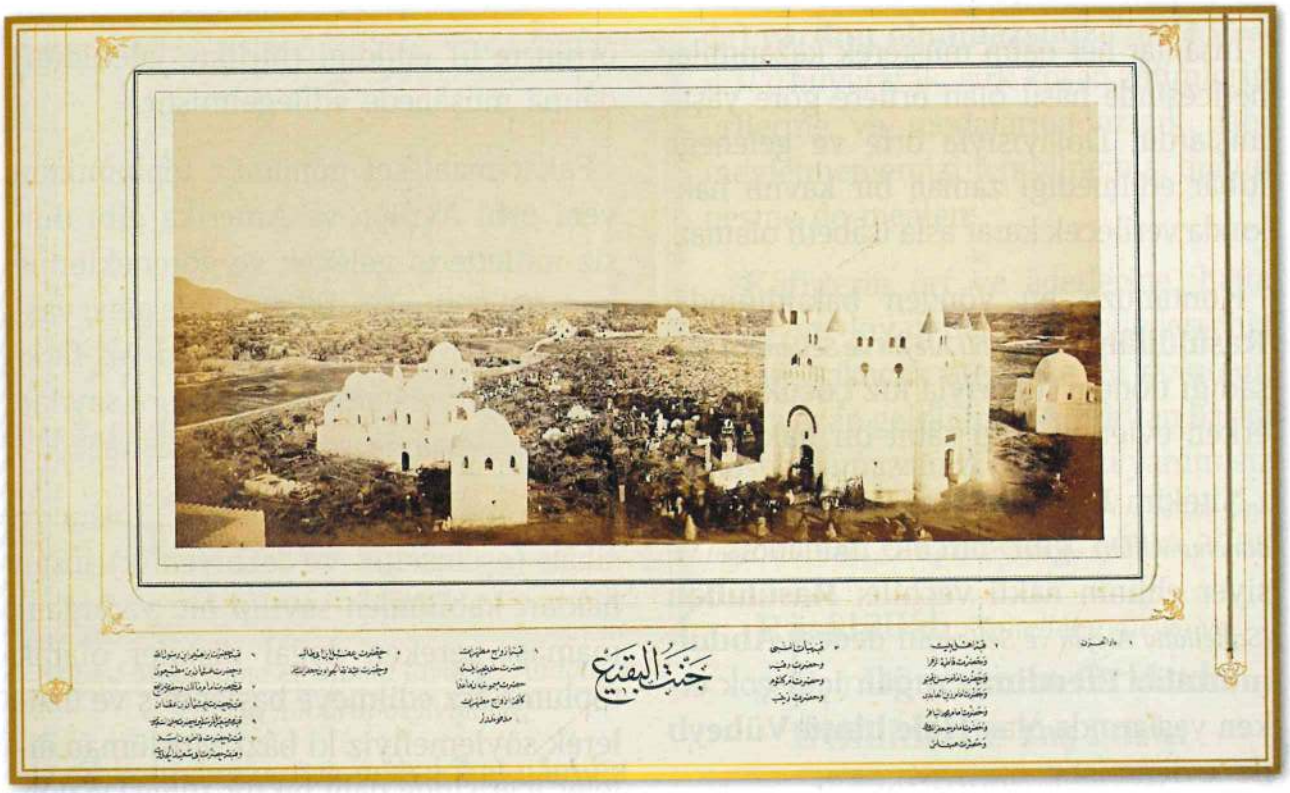
Evvelce bazı müsteşrik (özellikle dînî konularda doğu dünyasının ilimlerini araştıran ve bâhusûs İslâm ilimlerini inceleyen) kâfirler de bu iftirâları dillendirmişlerdir ki Avrupa'da **Dozy** denen kâfir, Türkiye'de de evvelce müftülük yapıp daha sonra mürted olan **Turan Dursun** kâfiri bu konuyu gündeme getirmişlerdi. İşte biz şu anda tekrar hortlatılmaya çalışılan bu iftirâyı bu makalemizde ilmî delillerle inşâallâh çürüteceğiz.

Rasûlüllâh *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* in İlk Eşinin Vefatından Sonra Evlenme İhtiyacı Hissetmesi

Herkesin mâlûmu olduğu vechile; **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in ilk hanımı olan **Hadîce** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz** Hicret'ten üç sene önce vefat etmişti. (İbnü'l-**Esîr,** Üsdü'l-ğâbe, *rakam:6874, 7/80)*

Elli yaşındayken eşini kaybeden **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* in hem ev işlerinde, hem çocuklarının bakımında kendisine yardımcı olacak, hem de İslâm'a dâvet faaliyetlerinde kendisine destek olacak eşlere ihtiyaç hissetmesi kaçınılmazdı.

Bunun için bir yandan yaşlı (tecrübeli) ve dul bir kadın olan **Sevde** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'i, öte yandan da en yakın arkadaşı olan **Ebûbekr** *(Radıyallâhu Anh)*ın kızı Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'i eş olarak almak istedi, ikisini de Mekke'nin eşrafından olan **Osmân ibni Maz'ûn** *(Radıyallâhu Anh)*ın eşi **Havle binti Hakîm** *(Radıyallâhu Anhâ)* vâsıtasıyla istetti. (**ez-Zehebî,** *Siyeru e'lâmi'n-nübelâ, 1/229-230;* İbnü'l-**Esîr,** Üsdü'l-ğâbe, *rakam:7093, 7/186)*

Cennetü'l-Bekî'-(2.Abdülhamid Hân'ın fotoğraf arşivinden)

Rasûlüllâh *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in, **Havle** *(Radıyallâhu Anhâ)* aracılığıyla bu eşlerini istetmesi, vahyin başlangıcından on sene sonra vukû bulmuştur. Zâten Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz** vahyin başlangıcından beş altı sene önce doğmuştur, **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile evlenmesi de hicretin ikinci senesinde vukû bulmuştur ki bunun delilleri ileride zikredilecektir.

Dolayısıyla bu durum Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in yaşının **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile evlendiğinde on yedi-on sekiz olduğunu ortaya çıkartmaktadır.

Lâkin birtakım densizler hadîs ve siyer kitaplarındaki farklı rivâyetler nedeniyle **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* annemizin yaşının çok daha küçük olduğunu iddiâ ederek **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* **Efendimiz**'e hakaret ve iftirâyı hedeflemiştirler.

Karşılıklı reddiyelerin ağırlığını hissettirdiği bu münâzaalar esnâsında, her zaman îtidâlin muhâfaza edilemediği; iftirâlara cevap verilirken sözkonusu rivâyetlerin yok sayıldığı veyâ bu tavra tepki olarak diğer seçeneklerden yüz çevrildiği de maalesef bir hakîkat olarak önümüzde durmaktadır.

İşte biz bu ve sonraki makâlelerimizde bütün rivâyetleri nazar-ı îtibâra alarak nakle ve akla uygun şekilde bu meseleyi sizlere îzâha çalışacağız. Elbette yegâne maksadımız, **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in nezîh sahasının her türlü gayri meşrû ve gayr-i ahlâkî fiillerden uzak olduğunu ortaya koymak ve Müslümanların, kendi peygamberlerine olan îmân ve güvencini tâze tutmaktır.

Câhiliyet Döneminde de Asr-ı Saâdette de Kız Çocukları Erken Yaşta Evlendirilirdi

Şu bilinmelidir ki; herkes kendi yaşadığı dönemin çocuğudur ve arkadan gelen nesiller tarafından da her asır o devrin kültürü ve hayat tarzı esas alınarak değerlendirilmelidir.

İnsanlar her dâim müşterek kazanımlar netîcesinde hâsıl olan örflere göre yaşamışlardır. Dolayısıyla örfe ve geleneğe îtibâr edilmediği zaman bir kavim hakkında verilecek karar asla isâbetli olamaz.

Konumuza bu yönden bakıldığında, **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in yaşadığı dönem îtibârıyla kız çocuklarının erken evlendirildiği sâbit bir hakîkattir.

Nitekim **Ebû Nu'aym** ve **Süheylî** *(Rahimehumellâh)* gibi birçok muhaddis ve siyer ehlinin nakli vechile; **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in dedesi **Abdülmüttalib Efendimiz** o gün için çok erken yaşlarında olan **Hâle bintü Vüheyb** ile evlenmiştir.

Abdülmuttalib Efendimiz, oğlu **Abdullâh**'ı da **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in annesi Âmine **Vâlidemiz** ile çok erken yaşta evlendirmiş, hattâ her iki evlilik aynı mecliste gerçekleşmiştir, bu sebeple **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile amcası **Hamza** *(Radıyallâhu Anh)* arasında yaş farkının bir veya iki yıl olduğu bilinmektedir. (**Ebû Nu'aym,** *Delâilü'n-nübüvve, 1/129;* **Ebû Sa'd en-Neysâbûrî,** Şerafü'l-Mustafâ, *rakam:85, 88, 1/339, 340;* **es-Süheylî,** *er-Ravzu'l-*ünüf, *2/89)*

Hicaz iklimine göre oldukça soğuk olan ülkemizde bile daha yakın zamana kadar 13-14 yaşlarında evlendirilen kız çocukları olduğu bilinmektedir. Benim merhûme annemin izdivâcı dahî 14 yaşlarında vukû bulmuştur ki bu türden akidlerin daha yakın döneme kadar hiç yadırganmayan tabî olaylar kabîlinden olduğu yaşı biraz müsâid olanlar için îzâha muhtaç değildir.

Zîrâ Osmanlı'dan intikāl eden değerli örfümüz İslâm'ın helâl ve haram hükümlerini esas aldığından bu noktada din ile örfün te'lîf edildiği (birlikte işletildiği) dâimâ müşâhede edilegelmiştir.

Fakat maalesef günümüz toplumunun yeni örfü Avrupa ve Amerika gibi dinsiz milletlerin gelenek ve göreneklerine göre geliştiğinden, günümüzde genç yaşta evlilikler ve eşler arasındaki yaş farkı garipsenen ve hattâ gayr-i meşrû sayılan ilişkiler arasında görülür olmuştur.

Buna mukābil her türlü zinâ, livâta ve sihâk (eşcinsellik ve lezbiyenlik) insan hakları kabîlinden sayılıp hiç yadırganmaması gereken doğal ilişkiler olarak topluma arz edilmeye başlanmış ve üzülerek söylemeliyiz ki bâzı Müslüman âileler içerisinde dahî bu tür fuhuşlar normal, İslâm'ın helâl saydığı bâzı akidler ise neredeyse gayr-i meşrû sayılır hale gelmiştir.

Halbuki **Allâh-u Te'âlâ**:

﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۞ إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾

"Sonra Biz seni o (din) **iş**(i) **hakkında büyük bir şerîat** (ve İlâhî bir yol) **üzere yerleştirdik. Artık sen ona iyice tâbî ol!**

Ama (seni Allâh'ın hükümlerinden ayırmaya çalışan) **o** (câhil) **kimselerin kötü arzularına** (ve yanlış görüşlerine) **aslâ tâbî olma ki, onlar** (hakîkat adına hiçbir şey) **bilmemektedirler.**

Çünkü (onlara tâbî olman durumunda Ben seni azâba çarptırdığım zaman) **şüphesiz ki onlar Allâh'tan** (gelecek) **hiçbir şeyi senden aslâ savuşturamazlar."** *(el-Câsiye Sûresi: 18-19)* âyet-i kerîmelerinde, bize göndermiş olduğu dînin hükümleri-

Kabe-i Muazzama etrâfında tavâf-(2.Abdülhamid Hân'ın fotoğraf arşivinden)

ne tâbi olmamızı, hak ve hakîkat nâmına hiçbir şey bilmeyen kâfirlerin arzularına göre hareket etmememizi bizlere sıkıca tembihlemiştir.

Bunu ta'lîl ederken (ve bunun sebebini açıklarken) de meâlen: "Benim dînimin hükümlerini göz ardı ederseniz Ben sizi yakaladığım vakit o kâfirler sizi kurtaramazlar, onlar birbirinin dostu ise de Ben haramlardan sakınan takvâ sâhibi kullarımın velîsiyim, sâhibiyim ve yardımcısıyım. Binâenaleyh onlardan değil, sâdece Benden korkun." buyurmuştur.

Yine böylece bizlere hitâben:

﴿وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ﴾

"O (şirk koşarak) **zulüm işlemiş olan kimselere en ufak bir meyil dahî göstermeyin, sonra** (onları yakacak olan) **o ateş size de dokunur. Sizin için Allâh'tan başka yardımcılar da yoktur** (ki sizi O'nun azâbından koruyabilsin)**. Sonra** (kâfirlere meyledenlere azap edeceğini açıklayan O Allâh tarafından da) **yardım olunmazsınız."** *(Hûd Sûresi:113)* buyurarak, şirk koşan zâlimlerin örflerine ve modalarına azıcık dahî meyletmememizi tembihlemiş, bunun peşine de meâlen:

"Kâfirlerin örf ve âdetlerine, hatta şekil ve kıyafetlerine meylederseniz onları yakacak ateş size de dokunur, sonra azap geldiğinde **Allâh**'tan başka dost bulamazsınız, O da sizi yardımsız bırakır." buyurmuştur. *(Bu mânânın kaynağı için bkz.:* **el-Kāzî Beyzâvî,** *et-Tefsîr, 3/151)*

Rasûlüllâh *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* Döneminin Örfünde Evliliklerde Yaş Farkı Gözetilmemekteydi

İslâm'a göre yaş farkının nikâh akdinin sıhhatine (evliliğin geçerliliğine) mâni olmayacağı herkesin bildiği bir husus olduğu için bu konu delillerle îzâha muhtaç değildir.

O dönemdeki örfe gelince; câhiliyet döneminde de, asr-ı saâdette de evliliklerde yaş farkının pek önemsenmediği bilinen bir gerçektir.

Nitekim Ömer *(Radıyallâhu Anh)* **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*e olan mânevî yakınlığına bir de sıhriyet (dünürlük kazanma) yönüyle katkıda bulunmak niyetiyle **Alî** *(Radıyallâhu Anh)*ın kızı Ümmü **Gülsûm** *(Radıyallâhu Anhâ)* ile evlenmiş ve aradaki yaş farkı kırka yakın olmasına rağmen o günkü toplum tarafından bu evlilik aslâ yadırganmamıştır.

(**'Abdürrezzâk,** *el-Musannef, rakam:10354, 6/163;* **Ahmed ibnü Hanbel,** *el-Müsned, rakam:18907, 31/207;* **el-Hâkim,** *el-Müstedrek, rakam:4684, 3/153;* **et-Taberânî,** *el-Mu'cemü'l-kebîr, rakam:2633, 3/44, el-Mu'cemü'l-evsat, rakam:5606,5/376;* **el-Heysemî,** *Mecma'u'z-zevâid, rakam:13848, 17/71-72; Keşfü'l-estâr, rakam:2363, 3/110-112;* **el-Makrizî,** İmtâ'u'l-esmâ', *5/370)*

Zîrâ Ömer *(Radıyallâhu Anh)* Ümmü **Gülsûm** *(Radıyallâhu Anhâ)* ile hicretin 17. yılında, kendisi 57 yaşında iken evlenmiştir. (**ez-Zehebî,** *Siyeru e'lâmi'n-nübelâ, 2/433)*

O vakit **Alî** *(Radıyallâhu Anh)*ın **Fâtıme Vâlidemiz**'den olan en küçük kızı Ümmü **Gülsûm** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın yaşının çok küçük olduğu ise sahîh kaynaklarda zikredilmiştir. (**'Abdürrezzâk,** *el-Musannef, rakam:10354, 6/163)*

Kız çocuklarını diri diri toprağa gömen o günkü câhiliye toplumunun kız çocukları hakkında taşıdıkları menfi tutumun ve bu tavrın âileler üzerinde oluşturduğu baskının, erken yaşta evliliği artırdığı da düşünülebilir.

Yine bu noktada sıcak iklimin, çocukların bedensel gelişimlerini daha erken tamamlamasına sebep olduğu gerçeğini de unutmamak gerekir.

Kaldı ki bu, sadece kız çocuklarıyla ilgili bir mesele değildir; o günkü uygulamalara bakıldığında erkek çocukların da erken yaşlarda evlendirildiği anlaşılmaktadır.

Meselâ **Amr ibnü'l-Âs** *(Radıyallâhu Anh)* ile oğlu **Abdullâh** *(Radıyallâhu Anh)*ın arasındaki yaş farkı, sâdece on ikidir. Bu durumda **Amr ibnü'l-Âs** *(Radıyallâhu Anh)*ın en geç on bir yaşındayken evlenmiş olduğunu kabul etmemiz gerekir. (**İbnü'l-Esîr,** Üsdü'l-ğâbe, *rakam: 3092, 3/345)*

Dolayısıyla Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)*nın **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile hicretin ikinci senesi evlendiği kesinkes bilindiğine göre; onsekiz yaşında evlendiğini kabul ettiğimiz zaman **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz** arasındaki yaş farkının otuz yedi olduğu hükmüne varırız ki; bunun da ne aklen, ne de naklen yadırganacak bir tarafı bulunmamaktadır.

Rasûlüllâh *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* in Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* Vâlidemiz ile Evliliğinin O Günün Toplumunda Yadırganmamış Olmasının Konumuz Açısından Önemi ve Delâlet Vechi

Bu mâlûmâttan hareketle diyebiliriz ki; Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz** erken yaşta evlenmiştir ama tabî ki bu, o toplumun yadırgayacağı bir yaşta vukû bulmamıştır. Şâyet böyle bir husûs söz konusu olmuş olsaydı, **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in **Zeyneb** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'le izdivâcında fırtına koparmak isteyen o günkü münâfıkların bunu konu etmemeleri tasavvur edilemezdi.

Yine böylece Benî Mustalik Gazvesi dönüşünde ve hiç olmadık yerde Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'e iftirâ atanların, onlar açısından önem arz eden böyle bir meseleyi dillerine dolamamaları düşünülemezdi.

Nitekim münâfıkların attıkları iftirâlardan Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in berî olduğunu beyan sadedinde, **Allâh-u Te'âlâ**'nın **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*e hadîs-i şerîfler vahyetmekle iktifâ etmeyip, Kur'ân-ı Kerîm'de 16 âyet-i kerîme *(en-Nûr Sûresi:11-26)* inzâl buyurmuş olması münâfıkların bu konuda ortaya attıkları iftirânın ne kadar büyük olduğunu beyan etmektedir.

Halbuki **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz** ile izdivâcı husûsunda ne bir kâfirin, ne de bir münâfıkın olumsuz beyanda bulunduğu uydurma rivâyetlerde bile konu edilmemiştir.

Eğer bu hususta da **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in düşmanlarının en ufak

bir tenkîdi vukû bulsaydı İfk hâdisesinde Nûr Sûresi'nin (11-26) âyetleri nâzil olduğu gibi, yine böylece **Zeyneb** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'le evliliği husûsunda Ahzâb Sûresi'nin (37-40) âyet-i kerîmeleri inzâl edildiği gibi mutlakā o konuda da onların fitnesini ortadan kaldırarak Müslümanları rahatlatacak bir âyet veyâ hadîsin **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*e vahyolunduğunu müşâhede ederdik.

Sonuç nasıl olursa olsun, sadece başlı başına bu bilgi bile, Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in evliliği konusunda o günkü toplumda yadırganacak olumsuz herhangi bir durumun söz konusu olmadığını isbât edecek kuvvettedir.

Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* Vâlidemiz'in Rasûlüllâh *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz ile Evlendiğinde Yaşının Büyük Olduğunun Delilleri

BİRİNCİ DELÎL

Ablası Esmâ *(Radıyallâhu Anhâ)* ile Arasındaki Yaş Farkı

Şu bilinsin ki; Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz** ile ablası **Esmâ** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın arasında bulunan yaş farkı **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın, **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile evlendiği dönemde en az 18 yaşında olduğunu kesinlikle isbât etmektedir. Bu hususdaki delilleri zikredecek olursak:

1) Evlilik ânında Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in yaşının büyük olduğunu, ablası **Esmâ** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın târihçe-i hayâtından kesin olarak anlıyoruz.

Zîrâ kadîm Siyer kitapları **Esmâ** *(Radıyallâhu Anhâ)*dan bahsederken buna dair bilgiler kaydetmiştir. Nitekim **Ebû Nu'aym** *(Rahimehullâh)* şöyle demiştir:

قَالَ أَبُو نُعَيْمٍ رَحِمَهُ اللهُ: «وُلِدَتْ قَبْلَ التَّارِيخِ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ سَنَةً، وَكَانَ عُمُرُ أَبِيهَا رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا لَمَّا وُلِدَتْ نَيِّفًا وَعِشْرِينَ سَنَةً، وَأَسْلَمَتْ بَعْدَ سَبْعَةَ عَشَرَ إِنْسَانًا، وَهَاجَرَتْ إِلَى الْمَدِينَةِ وَهِيَ حَامِلٌ بِعَبْدِ اللهِ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا فَوَضَعَتْهُ بِقُبَاءَ.»

"(Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)*nın ablası) **Esmâ** *(Radıyallâhu Anhâ)* hicretten 27 sene önce doğdu ki o vakit babası **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*ın yaşı 20 küsurlar civârında idi. **Esmâ** *(Radıyallâhu Anhâ)* 17 kişiden sonra 18. (bahtiyar) insan olarak İslâm'ı kabul etmiştir. Medîne'ye hicreti sırasında **Abdullâh ibni'z-Zübeyr**'e hâmile idi ve onu Medîne'ye girmeden önce Kubâ'da doğurdu." **(İbnü'l-Esîr,** Üsdü'l-ğâbe, *rakam:6705, 7/7)*

2) Yine bu hususta İbnü **Mendeh** ve **Nevevî** *(Rahimehumellâh)* gibi ulemânın beyanları vechile; **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*ın ilk kızı olan **Esmâ Vâlidemiz**, hicretten yirmi yedi sene önce (595 târihinde) dünyâya gelmiştir. **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in hicreti esnâsında (Zübeyr ibni Avvâm ile evli ve o gün altı aylık) hâmile idi.

Bir diğer ifâdeyle o gün 27 yaşındadır. Üç ay sonra Medîne'ye hicret ederken Kuba'da oğlu **Abdullâh**'ı dünyâya getirecektir. Yetmiş üç senesinde ve yüz yaşındayken, hatta dişleri bile dökülmemiş halde vefât etmiştir. **(en-Nevevî,** *Tehzîbü'l-esmâ ve'l-lüğât, 2/328-329***; İbnü Mendeh,** *Ma'rifetü's-Sahâbe, sh:982)*

3) Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz** ile ablası **Esmâ** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın arasındaki yaş farkı ise mûteber kaynaklarda on olarak nakledilmiştir. (**el-Beyhakî,** *es-Sünenü'l-Kübrâ, rakam: 12147, 6/335;* İbnü **Mendeh,** *Ma'rifetü's-Sahâbe, sh: 982;* İbnü **'Asâkir,** *Târîhu Dimeşk, rakam: 9294, 69/8, 10;* **en-Nevevî,** *Tehzîbü'l-esmâ ve'l-lüğât, 2/329*)

Bu Delillerden Kesinlikle Çıkan Netîce:

a) Geride zikredilen (595+10=605) târihî gerçeklere göre; Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in doğum târihi mîlâdî olarak 605 senesine tekâbül etmektedir.

b) Bu durumda **Esmâ** *(Radıyallâhu Anhâ)* nın yaşı olan 27'den 10 sene düştüğümüzde Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* annemizin hicretteki yaşının 17 olduğu sonucu kesinlikle ortaya çıkmaktadır.

c) Hicretten onaltı ay sonra **Bedir**'in hemen akabindeki Şevvâl ayında evlendiği bilgisi ise en sahîh kaynaklarda zikredilmektedir. (**et-Taberânî,** *el-Mu'cemü'l-kebîr, rakam:71, 23/28;* **Müslim,** *es-Sahîh, rakam:1423, 2/1039;* **en-Nesâî,** *es-Sünen, rakam:3236, 6/70)*

d) Bu deliller müvâcehesinde; Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile evlendiği gün on sekiz yaşını doldurup on dokuzdan dört ay almış olduğunu kabullenmemiz gerekmektedir.

İKİNCİ DELÎL

Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)*nın İlk Müslümanlardan Sayılması

Risâletin ilk günlerinde Müslüman olanların isimleri sıralanırken, ablası **Esmâ** *(Radıyallâhu Anhâ)* ile birlikte Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in de adı zikredilmektedir.

Dikkat çekici olan husus ise, Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in Müslüman oluşunun, **Osmân ibnü Affân, Zübeyr ibnü'l-Avvâm, Abdurrahmân ibnü Avf, Sa'd ibnü Ebî Vakkās, Talha ibnü Ubeydillâh, Ebû Ubeyde ibnü'l-Cerrâh** ve **el-Erkam ibnü Ebi'l-Erkam** *(Radıyallâhu Anhüm)* gibi, "Sâbikûn-u Evvelûn" diye tâbir edilen en önceki zatların Müslüman olmalarıyla ilgili beyânın hemen arkasından yapılmış olmasıdır.

Osmân *(Radıyallâhu Anh)*ın ise ilk Müslümanlardan olduğu kesindir. Nitekim kendisinin: **"Ben Müslümanların dördüncüsüyüm."** (**İbnü Ebî Şeybe,** *el-Musannef, rakam:32718, 17/89)* dediği rivâyet olunmuştur.

Tabî ki bu, kadınlardan **Hadîce** *(Radıyallâhu Anhâ)*, çocuklardan **Alî** *(Radıyallâhu Anh)*, kölelerden **Zeyd** ve **Bilâl** *(Radıyallâhu Anhumâ)* gibi zatlar hâriç tutularak hür erkekler îtibarıyla söylenmiş bir sözdür.

Daha ilgi çekeni ise; Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)*nın müslüman oluşunun, **Abdullâh ibnü Mes'ûd, Ca'fer ibnü Ebî Tâlib, Abdullâh ibnü Cahş, Ebû Huzeyfe, Suheyb ibnü Sinân, Ammâr ibnü Yâsir** ve **Habbâb ibnü'l-Eratt** *(Radıyallâhu Anhüm)* gibi isimlerden de önce konu edilmiş olmasıdır. (**İbnü 'Abdilberr,** *ed-Dürer fi'-htisâri'l-Meğâzî ve's-Siyer, sh:38-39;* İbnü **Kesîr,** *es-Sîretü'n-Nebeviyye, 1/453)*

Demek ki; Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**, vahiy başladığı günlerde diğer Müslümanlara göre küçük yaşta ise de, irâde beyânında bulunabilecek bir çağda ve ilk Müslümanlar arasında yer alabilecek bir durumdadır.

Zaten sözkonusu bilgilerde ondan bahsedilirken, "O gün o küçüktü." şeklinde bir kaydın konulmuş olması, bu mânâyı ayrıca teyid etmektedir. (**İbnü 'Abdilberr,** *ed-Dürer fi'-htisâri'l-Meğâzî ve's-Siyer, sh:38-39;* İbnü **Kesîr,** *es-Sîretü'n-Nebeviyye, 1/453)*

Medîne-i Münevvere-(2.Abdülhamid Hân'ın fotoğraf arşivinden)

Bu Delilden Kesinlikle Çıkan Netîce:

a) Geride zikredilen delilden anlaşıldığına göre; **Osmân** *(Radıyallâhu Anh)* gibi ilk Müslüman olan zevâtın bi'setten az bir zaman sonra yani ilk sene içerisinde îmân ettiklerini bilmekteyiz. **(İbnü 'Abdilberr,** *ed-Dürer fi'htisâri'l-Meğâzî ve's-Siyer, sh:38-39;* İbnü **Kesîr,** *es-Sîretü'n-Nebeviyye, 1/453)*

Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in Müslüman oluşunun siyerlerde **Osmân** *(Radıyallâhu Anh)* ile **İbnü Mes'ûd** *(Radıyallâhu Anh)*ın İslâm'ı arasında zikredilmiş olması da bize onun bi'setin ilk yıllarında Müslüman olduğunu göstermektedir.

b) Bu durumda Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in yaşının beş-altı olduğunu kabullenmek durumundayız. Zîrâ bu yaştan küçük olan bir çocuğun irâde beyânında bulunarak Müslüman olduğu düşünülemez.

Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in çok zeki olduğunu düşünerek onu diğer çocuklardan farklı kabûl etsek bile dört yaşından aşağı olduğunu kimse iddiâ edemez.

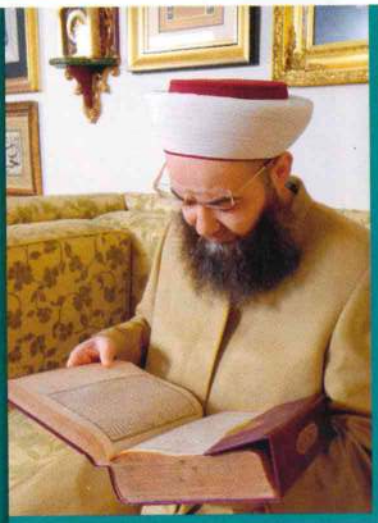
c) Bu da bize Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in hicret yılında en azından 17 yaşında olduğunu isbât eder. Zîrâ hicret hâdisesi bi'setten 13 sene sonra vukû bulmuştur.

d) Bu deliller müvâcehesinde; Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile evlendiği gün en azından 19 yaşından birkaç ay aldığını kabullenmemiz gerekmektedir.

Zîrâ geride de zikredildiği üzere; **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in onunla evliliğinin hicretten 16 ay sonra vukû bulduğu kesin bir bilgidir. **(et-Taberânî,** *el-Mu'cemü'l-kebîr, rakam:71, 23/28;* **Müslim,** *es-Sahîh, rakam:1423, 2/1039;* **en-Nesâî,** *es-Sünen, rakam:3236, 6/70)*

İnşâallâh gelecek ay bu konuda daha farklı deliller zikrederek **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*e yapılan iftirâ ve hakāretlerin mesnedsiz temellerini ve asılsız dayanaklarını tamâmen iptâl edeceğiz. Gayret bizden, tevfîk **Allâh-u Te'âlâ**'dandır.

AHMET MAHMUT ÜNLÜ

ÂİŞE (RADIYALLÂHU ANHÂ) VÂLİDEMİZ'İN EVLİLİK YAŞI MESELESİYLE İLGİLİ İFTİRÂLARA REDDİYELER -2-

Tahlîl ve tahrîm (helâl ve haram etme) yetkisi sâdece Kendisine mahsus olan **Allâh-u Te'âlâ**'ya sonsuz hamd-ü senâdan ve **Allâh-u Te'âlâ**'nın dîninin ahkâmını bizlere beyân eden **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile Ehl-i Beyti'ne ve şerîatın hükümlerini bizlere teblîğ eden ashâb-ı kirâm hazarâtına salât-ü selâmdan sonra!

Şu bilinsin ki; yaşamakta olduğumuz şu günlerde İstanbul Sözleşmesi'nin iptâli söz konusu olunca eşcinselliği savunan birtakım guruplar **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* **Efendimiz**'in **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* annemiz ile hâşâ çocuk yaşta evlendiği iftirâsını ortaya atarak Müslümanları rahatsız etmeye çalıştılar. Tabî ki bu, ilk olarak onların ortaya attıkları bir iftirâ değildir.

Evvelce bâzı müsteşrik (özellikle dînî konularda doğu dünyâsının ilimlerini araştıran ve bâhusus İslâm ilimlerini inceleyen) kâfirler de bu iftirâları dillendirmişlerdir ki Avrupa'da **Dozy** denen kâfir, Türkiye'de de evvelce müftülük yapıp daha sonra mürted olan **Turan Dursun** kâfiri bu konuyu gündeme getirmişlerdi.

İşte biz şu anda tekrar hortlatılmaya çalışılan bu iftirâyı geçen yazımızdaki makâlemizde iki ilmî delille çürütmeye çalışmıştık. Bu konudaki ikinci makâlemiz olan bu yazımızda da üçüncü ve dördüncü delilleri serdedeceğiz.

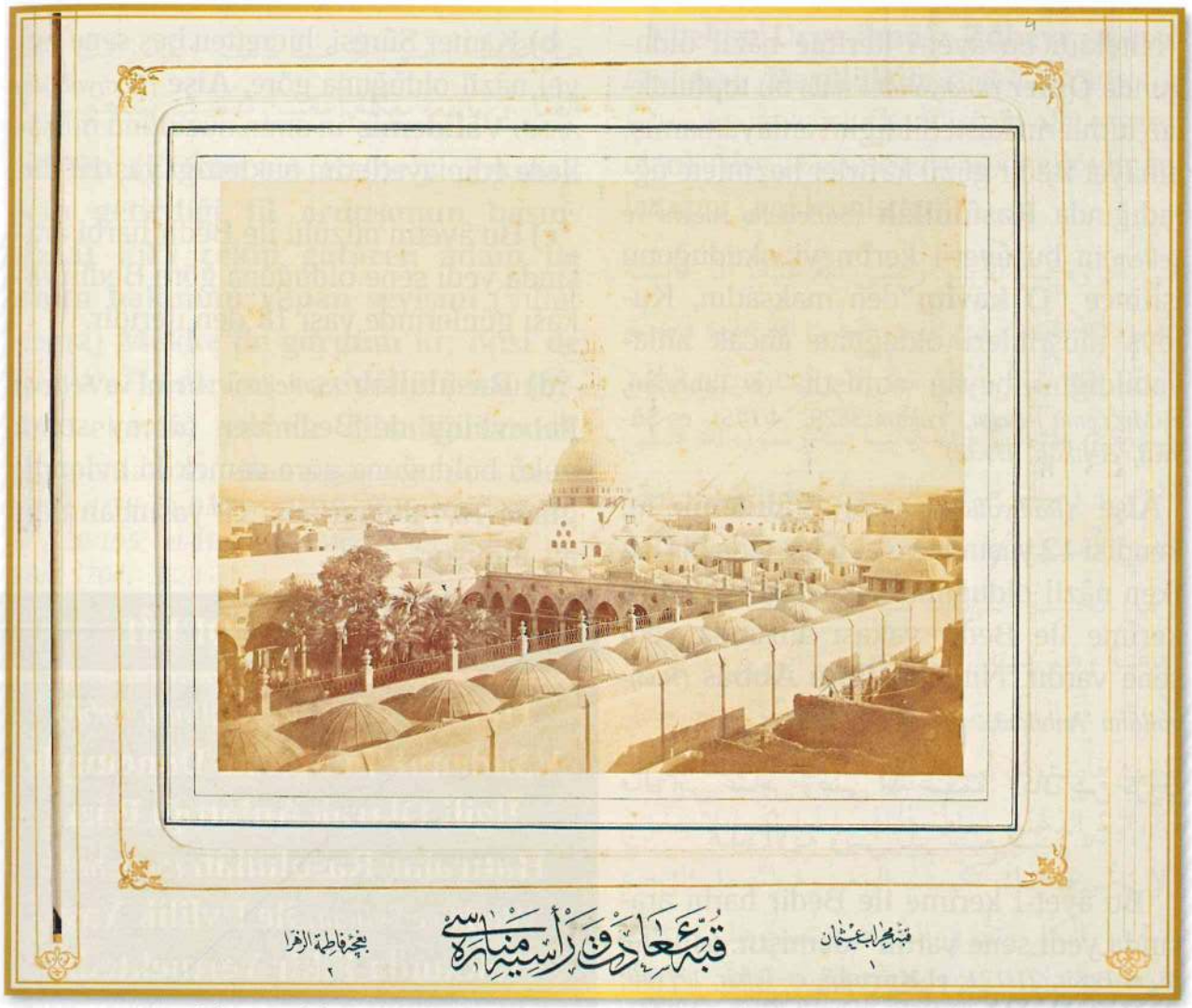
ÜÇÜNCÜ DELÎL

Kamer Sûresi Nâzil Olduğunda Bir Kız Çocuğu Olduğunu Beyan Etmesi Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* Vâlidemiz'in Evlilik Yaşının Denildiği Kadar Küçük Olmadığını İsbât Etmektedir

Şu bilinsin ki; Mekke günleriyle ilgili olarak **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**:

قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا: «لَقَدْ أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ وَإِنِّي لَجَارِيَةٌ أَلْعَبُ، ﴿ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرُّ ﴾.»

"Ben Mekke'de oyun oynamaya meyilli bir kız iken **Muhammed** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*e: **'Doğrusu o** (kıyâmet) **ân**(ı) **onlara vaad edilen** (en büyük azâbın) **zamân**(ı)**dır.**

Kubbe-i Saâdet (ağaçların görüldüğü yer Fâtıma Annemizin bahçesidir)

O (kıyâmet) **ân**(ı) **ise, çâresi bulunamayacak derecede fecîdir ve** (dünyâ azâbından) **daha acıdır.'** *(el-Kamer Sûresi:46)* âyeti nâzil oldu." demiştir. (**el-Buhârî,** *es-Sahîh, rakam:4876, 6/143; 4993, 6/185;* **İbnü'l-Esîr,** *Câmi'u'l-usûl, rakam:8857, 11/288)*

İşte bu bilgi, onun yaşıyla ilgili olarak bize farklı kapılar aralamaktadır.

Geçen ayki yazımızda zikredilen birinci maddede kaynaklarıyla açıklandığı üzere; **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in ablası **Esmâ** *(Radıyallâhu Anhâ)* ile yaş farkı 10'dur.

Söz konusu âyet-i kerîme, Kamer Sûresi'nin 46. âyet-i kerîmesidir ki **İmâm-ı Süyûtî** *(Rahimehullâh)* bu sûrenin âyetlerinin bir bütün hâlinde nâzil olduğunu **Ömer** ve **İbnü Abbâs** *(Radıyallâhu Anhüm)* den naklederek bu hususta kesin konuşmuştur. Zâten **İmâm-ı Beyhakî** *(Radıyallâhu Anh)* da bunu beyân etmiştir. (**es-Süyûtî,** *el-İtkān, 1/40-41, 65, 79, 132)*

Bu sûrenin, hicretten beş sene önce nâzil olduğunu ise hadîs ve siyer ulemâsı beyân etmişlerdir. (**el-Kastallânî,** *el-Mevâhib, 2/254;* **ed-Diyârbekrî,** *Târîhu'l-Hamîs, 1/298)*

Bu âyet-i kerîmenin bir öncesinde bulunan:

﴿سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ﴾

"O (kâfir) **cemâat muhakkak bozguna uğratılacaktır ve arka çevir**(ip mağlup bir hâlde dönüp gid)**eceklerdir."** *(el-Kamer Sûresi:45)* âyet-i kerîmesinde, **"Kâfirlerin tehdid edildiği büyük bozgun"** ise Bedir'de tahakkuk etmiştir.

Nitekim bu âyet-i kerîme nâzil olduğunda **Ömer** *(Radıyallâhu Anh)* bu topluluktan kimlerin kastedildiğini anlayamamış, nihâyet Bedir günü kâfirler hezîmete uğradığında **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in bu âyet-i kerîmeyi okuduğunu işitince **"O kavim"**den maksadın, Kureyş müşrikleri olduğunu ancak anlayabildiğini beyân etmiştir. (**et-Taberânî,** *el-Mu'cemü'l-evsat, rakam:3829, 4/145;* **es-Süyûtî,** *el-İtkān, 1/132)*

Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in, kendisi 12 yaşında ve aklı başında bir kız iken nâzil olduğunu naklettiği bu âyet-i kerîme ile Bedir vakası arasında yedi sene vardır. Nitekim **İbnü Abbâs** *(Radıyallâhu Anhümâ)*:

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: «كَانَ بَيْنَ نُزُولِ هٰذِهِ الْآيَةِ وَبَيْنَ بَدْرٍ سَبْعُ سِنِينَ.»

"Bu âyet-i kerîme ile Bedir harbi arasında yedi sene vardır" demiştir. (**el-Vâhidî,** *el-Basît, 21/121;* **el-Kurtubî,** *et-Tefsîr, 17/146;* **İbnü 'Âdil,** *el-Lübâb fî ulûmi'l-Kitâb, 18/277;* **eş-Şirbînî,** *es-Sirâcü'l-münîr, 4/154;* **İsmâ'îl Hakkî,** *Rûhu'l-beyân, 9/282)*

Bedir muhârebesi ise hicretin ikinci senesinde Ramazan ayının 17'sinde vukû bulmuştur. (**İbnü Kesîr,** *es-Sîretü'n-Nebeviyye, 2/342)*

Rasûlüllâh *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz** ile izdivâcı da o sene Ramazan'dan hemen sonra gelen Şevvâl ayında vâki olmuştur. (**et-Taberânî,** *el-Mu'cemü'l-kebîr, rakam:71, 23/28;* **Müslim,** *es-Sahîh, rakam:1423, 2/1039;* **en-Nesâî,** *es-Sünen, rakam:3236, 6/70)*

Bu Delillerden Kesinlikle Çıkan Netîce

a) **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in, ablası **Esmâ** *(Radıyallâhu Anhâ)* ile arası 10 yaş olduğuna göre hicrette yaşı 17'dir.

b) Kamer Sûresi, hicretten beş sene evvel nâzil olduğuna göre, **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in onun nüzûlünü müşâhede edip ayetlerini naklettiği yaş 12'dir.

c) Bu âyetin nüzûlü ile Bedir harbi arasında yedi sene olduğuna göre Bedir vakası günlerinde yaşı 18'den ileridir.

d) **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile evliliği de Bedir'den bir ay sonra vukû bulduğuna göre demek ki evlendiğinde 18'i doldurmuş, 19 yaşından dört ay almıştır.

DÖRDÜNCÜ DELÎL

Hazreti Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* Vâlidemiz'in Mekke Dönemiyle İlgili Olarak Anlattığı Bâzı Hâtıralar Rasûlüllâh *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile Evlilik Yaşı Hakkında Fikir Vermektedir

Hadîs ve siyer kitaplarında **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in Mekke dönemi ile ilgili bâzı hâtırâtı yer almaktadır ki bu rivâyetler konumuz açısından önem arz etmektedir. Bunlara örnek verecek olursak:

1) Fil Hâdisesinden Geriye Kalan İki Kişiyi Mekke'de Dilenirken Gördüğünü Beyân Etmesi

Risâletten kırk sene önce gerçekleşen ve tarih belirlemede bir kıstas olarak kabul gören Fil Hâdisesi'nden geriye kalan iki kişiyi Mekke'de dilenirken gördüğünü söylemesi **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın yaşı hakkında bize fikir vermektedir. Nitekim **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: «لَقَدْ رَأَيْتُ قَائِدَ الْفِيلِ وَسَائِسَهُ بِمَكَّةَ أَعْمَيَيْنِ مُقْعَدَيْنِ يَسْتَطْعِمَانِ.»

"Ben (Ebrehe'nin Ka'be'yi **yıkmak için getirdiği fil ordusunun başındaki) Fil'i çekip götüren adam ile onun bakımını yapan seyisini** (yıllar sonra) **Mekke'de gördüm ki; ikisi de kör ve kötürüm vaziyette** (insanlardan ekmek) **yemek dileniyorlardı."** diye anlatırdı. (**İbnü Kesîr,** *es-Sîretü'n-Nebeviyye, 1/38; el-Bidâye, 2/219;* **el-Kurtubî,** *et-Tefsîr, 20/195;* **el-Heysemî,** *Mecma'u'z-zevâid, rakam:5704, 3/285)*

Bu rivâyetten Ebrehe'nin ordusunun tümünün topluca helak olmadığı, bazılarının Mekke ehline sığınarak İslâm dîni gelene kadar yaşadıkları anlaşılmaktadır. Zâten Ebrehe'nin de Mekke'de hastalanıp Yemen'de öldüğü bilinmektedir.

Ayrıca Fil ashâbından arta kalan kişilerin ***âhir*** ömürlerini yaşadıkları dönemde **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in bu olayları tahlîl edip nakledecek yaşta olduğu yine bu rivâyetten anlaşılmaktadır ki bu da İslâm'ın ilk döneminde onun en az beş-altı yaşlarında olduğu husûsunda bir fikir verebilir.

2) Mekke Döneminin Başlarında Babasının Çektiği Sıkıntıları Tafsîlatla Anlatması

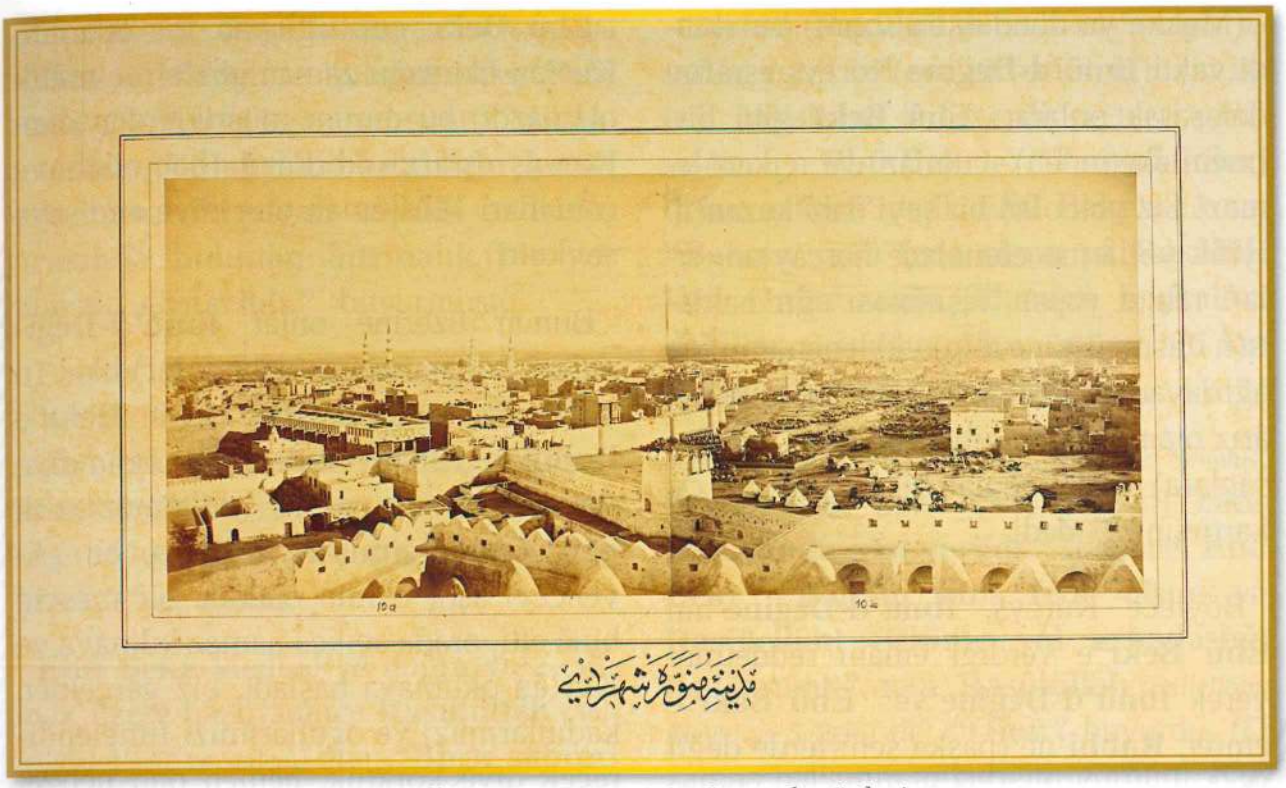
Yine böylece babasının çektiği sıkıntıları ve **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile babasının hicret yolculuğuna onların evinde hazırlanması ve hicretin başladığı günlerde yaşanan bâzı olayları beyân sadedindeki sözleri **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın o günlerde aklı başında bir kız olduğu görüşünü teyid eder mâhiyettedir.

Nitekim **Urve ibnü'z-Zübeyr** *(Radıyallâhu Anh)*, **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in zevcesi (kendisinin de teyzesi olan) **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın şöyle anlattığını nakletmiştir:

عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ: «لَمْ أَعْقِلْ أَبَوَيَّ قَطُّ إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْنَا يَوْمٌ إِلَّا يَأْتِينَا فِيهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَرَفَيِ النَّهَارِ بُكْرَةً وَعَشِيَّةً، فَلَمَّا ابْتُلِيَ الْمُسْلِمُونَ خَرَجَ أَبُو بَكْرٍ مُهَاجِرًا نَحْوَ أَرْضِ الْحَبَشَةِ حَتَّى إِذَا بَلَغَ بَرْكَ الْغِمَادِ لَقِيَهُ ابْنُ الدَّغِنَةِ وَهُوَ سَيِّدُ الْقَارَةِ فَقَالَ: «أَيْنَ تُرِيدُ يَا أَبَا بَكْرٍ؟»، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: «أَخْرَجَنِي قَوْمِي فَأُرِيدُ أَنْ أَسِيحَ فِي الْأَرْضِ وَأَعْبُدَ رَبِّي»، قَالَ ابْنُ الدَّغِنَةِ: «فَإِنَّ مِثْلَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ! لَا يَخْرُجُ وَلَا يُخْرَجُ، إِنَّكَ تَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَحْمِلُ الْكَلَّ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ، فَأَنَا لَكَ جَارٌ، ارْجِعْ وَاعْبُدْ رَبَّكَ بِبَلَدِكَ»، فَرَجَعَ وَارْتَحَلَ مَعَهُ ابْنُ الدَّغِنَةِ فَطَافَ ابْنُ الدَّغِنَةِ عَشِيَّةً فِي أَشْرَافِ قُرَيْشٍ فَقَالَ لَهُمْ: «إِنَّ أَبَا بَكْرٍ لَا يَخْرُجُ مِثْلُهُ وَلَا يُخْرَجُ أَتُخْرِجُونَ رَجُلًا يَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَيَصِلُ الرَّحِمَ وَيَحْمِلُ الْكَلَّ وَيَقْرِي الضَّيْفَ وَيُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَلَمْ تُكَذِّبْ قُرَيْشٌ بِجِوَارِ ابْنِ الدَّغِنَةِ»، وَقَالُوا لِابْنِ الدَّغِنَةِ: «مُرْ أَبَا بَكْرٍ، فَلْيَعْبُدْ رَبَّهُ فِي دَارِهِ، فَلْيُصَلِّ فِيهَا وَلْيَقْرَأْ مَا شَاءَ وَلَا يُؤْذِينَا بِذَلِكَ وَلَا يَسْتَعْلِنْ بِهِ فَإِنَّا نَخْشَى أَنْ يَفْتِنَ نِسَائَنَا وَأَبْنَائَنَا»، فَقَالَ ذَلِكَ ابْنُ الدَّغِنَةِ لِأَبِي بَكْرٍ، فَلَبِثَ أَبُو بَكْرٍ بِذَلِكَ يَعْبُدُ رَبَّهُ فِي دَارِهِ وَلَا يَسْتَعْلِنُ بِصَلَاتِهِ وَلَا يَقْرَأُ فِي غَيْرِ دَارِهِ ثُمَّ بَدَا لِأَبِي بَكْرٍ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ وَكَانَ يُصَلِّي فِيهِ وَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَيَنْقَذِفُ عَلَيْهِ نِسَاءُ الْمُشْرِكِينَ وَأَبْنَاؤُهُمْ وَهُمْ يَعْجَبُونَ مِنْهُ وَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَجُلًا بَكَّاءً لَا يَمْلِكُ عَيْنَيْهِ

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنَ فَأُذِنَ لَهُ فَدَخَلَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي بَكْرٍ: «أَخْرِجْ مَنْ عِنْدَكَ»، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: «إِنَّمَا هُمْ أَهْلُكَ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللهِ!»، قَالَ: «فَإِنِّي قَدْ أُذِنَ لِي فِي الْخُرُوجِ»، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: «اَلصَّحَابَةُ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللهِ!»، قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «نَعَمْ»، قَالَ أَبُو بَكْرٍ: «فَخُذْ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللهِ! إِحْدَى رَاحِلَتَيَّ هَاتَيْنِ»، قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «بِالثَّمَنِ»، قَالَتْ عَائِشَةُ: «فَجَهَّزْنَاهُمَا أَحَثَّ الْجِهَازِ وَصَنَعْنَا لَهُمَا سُفْرَةً فِي جِرَابٍ فَقَطَعَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ قِطْعَةً مِنْ نِطَاقِهَا فَرَبَطَتْ بِهِ عَلَى فَمِ الْجِرَابِ فَبِذَلِكَ سُمِّيَتْ ذَاتَ النِّطَاقَيْنِ»، قَالَتْ: «ثُمَّ لَحِقَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ بِغَارٍ فِي جَبَلِ ثَوْرٍ فَكَمَنَا فِيهِ ثَلَاثَ لَيَالٍ يَبِيتُ عِنْدَهُمَا عَبْدُ اللهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ وَهُوَ غُلَامٌ شَابٌّ ثَقِفٌ لَقِنٌ فَيُدْلِجُ مِنْ عِنْدِهِمَا بِسَحَرٍ فَيُصْبِحُ مَعَ قُرَيْشٍ بِمَكَّةَ كَبَائِتٍ فَلَا يَسْمَعُ أَمْرًا يُكْتَادَانِ بِهِ إِلَّا وَعَاهُ حَتَّى يَأْتِيَهُمَا بِخَبَرِ ذَلِكَ حِينَ يَخْتَلِطُ الظَّلَامُ وَيَرْعَى عَلَيْهِمَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ مِنْحَةً مِنْ غَنَمٍ فَيُرِيحُهَا عَلَيْهِمَا حِينَ تَذْهَبُ سَاعَةٌ مِنَ الْعِشَاءِ فَيَبِيتَانِ فِي رِسْلٍ وَهُوَ لَبَنُ مِنْحَتِهِمَا وَرَضِيفِهِمَا حَتَّى يَنْعِقَ بِهَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ بِغَلَسٍ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ تِلْكَ اللَّيَالِي الثَّلَاثِ وَاسْتَأْجَرَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ رَجُلًا مِنْ بَنِي الدِّيلِ وَهُوَ مِنْ بَنِي عَبْدِ بْنِ عَدِيٍّ هَادِيًا خِرِّيتًا وَالْخِرِّيتُ الْمَاهِرُ بِالْهِدَايَةِ قَدْ غَمَسَ حِلْفًا فِي آلِ الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ السَّهْمِيِّ وَهُوَ عَلَى دِينِ كُفَّارِ قُرَيْشٍ فَأَمِنَاهُ فَدَفَعَا إِلَيْهِ رَاحِلَتَيْهِمَا وَوَاعَدَاهُ غَارَ ثَوْرٍ بَعْدَ ثَلَاثِ لَيَالٍ بِرَاحِلَتَيْهِمَا صُبْحَ ثَلَاثٍ وَانْطَلَقَ مَعَهُمَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ وَالدَّلِيلُ فَأَخَذَ بِهِمْ طَرِيقَ السَّوَاحِلِ.»

إِذَا قَرَأَ الْقُرْآنَ وَأَفْزَعَ ذَلِكَ أَشْرَافَ قُرَيْشٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَأَرْسَلُوا إِلَى ابْنِ الدَّغِنَةِ فَقَدِمَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا: «إِنَّا كُنَّا أَجَرْنَا أَبَا بَكْرٍ بِجِوَارِكَ عَلَى أَنْ يَعْبُدَ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَقَدْ جَاوَزَ ذَلِكَ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ فَأَعْلَنَ بِالصَّلَاةِ وَالْقِرَاءَةِ فِيهِ وَإِنَّا قَدْ خَشِينَا أَنْ يَفْتِنَ نِسَائَنَا وَأَبْنَائَنَا فَانْهَهُ فَإِنْ أَحَبَّ أَنْ يَقْتَصِرَ عَلَى أَنْ يَعْبُدَ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَعَلَ وَإِنْ أَبَى إِلَّا أَنْ يُعْلِنَ بِذَلِكَ فَسَلْهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْكَ ذِمَّتَكَ فَإِنَّا قَدْ كَرِهْنَا أَنْ نُخْفِرَكَ وَلَسْنَا مُقِرِّينَ لِأَبِي بَكْرٍ الْاِسْتِعْلَانَ»، قَالَتْ عَائِشَةُ: «فَأَتَى ابْنُ الدَّغِنَةِ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ: «قَدْ عَلِمْتَ الَّذِي عَاقَدْتُ لَكَ عَلَيْهِ فَإِمَّا أَنْ تَقْتَصِرَ عَلَى ذَلِكَ وَإِمَّا أَنْ تَرْجِعَ إِلَيَّ ذِمَّتِي فَإِنِّي لَا أُحِبُّ أَنْ تَسْمَعَ الْعَرَبُ أَنِّي أُخْفِرْتُ فِي رَجُلٍ عَقَدْتُ لَهُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: «فَإِنِّي أَرُدُّ إِلَيْكَ جِوَارَكَ وَأَرْضَى بِجِوَارِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ بِمَكَّةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْمُسْلِمِينَ: «إِنِّي أُرِيتُ دَارَ هِجْرَتِكُمْ ذَاتَ نَخْلٍ بَيْنَ لَابَتَيْنِ وَهُمَا الْحَرَّتَانِ»، فَهَاجَرَ مَنْ هَاجَرَ قِبَلَ الْمَدِينَةِ وَرَجَعَ عَامَّةُ مَنْ كَانَ هَاجَرَ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ إِلَى الْمَدِينَةِ وَتَجَهَّزَ أَبُو بَكْرٍ قِبَلَ الْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عَلَى رِسْلِكَ فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يُؤْذَنَ لِي»، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: «وَهَلْ تَرْجُو ذَلِكَ بِأَبِي أَنْتَ؟»، قَالَ: «نَعَمْ»، فَحَبَسَ أَبُو بَكْرٍ نَفْسَهُ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَصْحَبَهُ وَعَلَفَ رَاحِلَتَيْنِ كَانَتَا عِنْدَهُ وَرَقَ السَّمُرِ وَهُوَ الْخَبَطُ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ، قَالَ ابْنُ شِهَابٍ: «قَالَ عُرْوَةُ: «قَالَتْ عَائِشَةُ: «فَبَيْنَمَا نَحْنُ يَوْمًا جُلُوسٌ فِي بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ قَالَ قَائِلٌ لِأَبِي بَكْرٍ: «هٰذَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَقَنِّعًا فِي سَاعَةٍ لَمْ يَكُنْ يَأْتِينَا فِيهَا» فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: «فِدَاءٌ لَهُ أَبِي وَأُمِّي وَاللهِ مَا جَاءَ بِهِ فِي هٰذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا أَمْرٌ» قَالَتْ: «فَجَاءَ

Medîne-i Münevvere'nin Osmanlı günleri

"Ben annemi ve babamı (Ebû Bekr'le Ümm-ü Rûmân'ı) bildim bileli onlar İslâm dîni üzereydiler. Hiçbir gün geçmezdi ki **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* mutlakā gündüzün iki tarafında; sabah-akşam bize gelirdi.

Müslümanlar belâya dûçâr kılınınca **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* (daha önce Rasûlüllâh *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*den Habeşistan'a hicret için izin alan Müslümanlara yolda kavuşmak için) Habeşistan topraklarına doğru muhâcir olarak yola çıktı.

Nihâyet (Yemen cihetine doğru Mekke'ye beş gecelik mesâfede bulunan) Berkü'l-Ğımâd'a ulaşınca (Kureyş kabîlesinden Benûzühre'nin antlaşmalıları Hûn ibnü Huzeymeoğullarından meşhur bir kabîle olan) **Kāre**'nin efendisi **İbnü'd-Değine** (künyeli Hâris ibnü Yezîd) ona rastladı ve: 'Yâ **Ebâ Bekr**! Nereye gitmek istiyorsun?' diye sordu.

Ebû Bekr *(Radıyallâhu Anh)* da (ona o dönem kâfir olduğu için esas gideceği yeri söylemeyip): **"Kavmim beni çıkarttı** (Kureyş müşrikleri benim Mekke'den çıkmama sebep oldu)**, ben de yeryüzünde bir zaman dolaşıp Rabbim'e ibâdet etmek istiyorum."** dedi.

O zaman **İbnü'd-Değine**: 'Yâ **Ebâ Bekr**! Senin gibi biri (memleketinden) çıkmaz ve çıkartılmaz, gerçekten sen yok olan bir şeyi dahî kazanır (ve en olmayacak şeyleri dahî elde ederek insanlara başkasının yanında bulamayacakları şeyleri verirsin ve iyilik yollarına c**ömer**tçe harcar)sın, sıla-i rahim yaparsın, (işini görmekten âciz olan âile fertlerine âit) yükler çekersin, misâfir ağırlarsın ve haklar(ı yerine getirme) uğrunda başa gelen sıkıntılara karşı (insanlara) yardımcı olursun (senin gibi iyilik sâhibi kimseyi Allâh zâyi etmez). Ben senin hâmin olurum (seni savunurum), haydi dön kendi beldende **Rabbi**'ne ibâdet et.' dedi. Böylece o geri döndü, **İbnü'd-Değine** de onunla berâber yolculuk yaptı.

(Mekke'ye döndükten sonra) bir ikindi vakti **İbnü'd-Değine** Kureyş eşrâfını dolaşarak onlara: '**Ebû Bekr** gibi biri (memleketinden) çıkmaz ve çıkartılamaz! Siz yok olan bir şeyi dahî kazan(ıp iyilik yollarına c**ömer**tçe harcay)an, sıla-i rahim yapan, taşınması ağır hakları(n îfâsını üstüne alıp) yüklenen, misâfir ağırlayan ve **Hakk**'ın takdîriyle insana ârız olan (borçlar gibi) haklara karşı (insanlara) yardımcı olan bir insanı nasıl çıkartırsınız?' dedi.

Böylece Kureyş, **İbnü'd-Değine**'nin **Ebû Bekr**'e verdiği emânı reddetmeyerek **İbnü'd-Değine**'ye: '**Ebû Bekr**'e emret, **Rabbi**'ne (başka şehirlerde değil de) kendi evinde ibâdet yapsın, orada namaz kılsın, dilediği kadar Kur'ân okusun fakat bu yaptıklarını açık yaparak böylece bize eziyet etmesin. Çünkü gerçekten biz kadınlarımızı ve oğullarımızı fitneye düşürmesinden endişe ediyoruz (onun ibâdetlerini görüp etkilenerek atalarının dînini bırakıp İslâm'a gireceklerinden korkuyoruz).' dediler.

İbnü'd-Değine de bunu **Ebû Bekr**'e söyledi, böylece **Ebû Bekr** bir süreliğine **Rabbi**'ne evinde ibâdet etti, namazını açıktan kılmadı, evinden başka bir yerde Kur'ân okumadı.

Sonra **Ebû Bekr**'in aklına başka bir fikir geldi, evinin önünde bir mescit binâ etti, artık orada namaz kılıyordu ve Kur'ân okuyordu, bunu gören müşriklerin kadınları ve oğulları onu görmek için izdiham yapmaya başladılar, o(nun okuduğu Kur'ân-ı Kerîm âyetlerini dinlemek ve ibâdetlerini seyretmek) onların çok hoşuna gidiyordu, onlar ona ilgiyle bakıyorlardı.

Ebû Bekr çok ağlayan bir adamdı, Kur'ân okuduğu zaman gözlerine mâlik olamazdı, bu durum müşriklerden olan Kureyş eşrâfını korkuttu (hanımları ve çocukları Müslüman olur diye endişeye sevketti).

Bunun üzerine onlar **İbnü'd-Değine**'ye haber sal(ıp onu çağır)dılar, o yanlarına gelince: 'Biz **Ebû Bekr**'e **Rabbi**'ne kendi evinde ibâdet etsin diye senin emânınla emân (dokunulmazlık güvencesi) vermiştik, fakat o, bu güvenceyi aştı, evinin önünde bir mescid binâ etti, orada açıkça namaz kılmaya ve Kur'ân okumaya başladı, biz gerçekten kadınlarımızı ve oğullarımızı fitnelendirecek diye korktuk, hemen onu nehyet (ibâdetlerini açıkta yapmasını yasakla)!

Eğer **Rabbi**'ne evinde ibâdet etmekle yetinmek isterse böyle yapsın, yok eğer mutlakā bunu açık yapacaksa ondan zimmetini (ona verdiğin güvenceyi ve dokunulmazlık sözünü) sana geri iâde etmesini iste, zîrâ biz senin güvenceni bozmak istemedik, ama **Ebû Bekr**'in açıktan ibâdet etmesini de kabûl edecek değiliz.' dediler.

Bunun üzerine **İbnü'd-Değine, Ebû Bekr**'e gelerek: 'Sen benim senin hakkında (müşriklerle) ne anlaşma yaptığımı iyice bilmektesin, ya bununla yetinirsin ya da sana verdiğim güvenceyi bana geri verirsin, zîrâ ben Arapların: 'Bir adama verdiğim güvence hakkında bana hıyânet yapıldı.' diye duymalarını istemem. (Çünkü bu benim îtibârımı zedeler.)' deyince **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*: **"Ben sana zimmetini geri iâde ediyorum, Allâh-u Azze ve Celle'nin zimmetine** (O'nun emânına ve korumasına) **râzı oluyorum."** dedi.

O günlerde **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* Mekke'de bulunuyordu. **Nebî** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* o sırada Müslümanlara: **"Şüphesiz bana sizin hicret yurdunuz iki siyah taşlıklı arâzînin arasında bulunan hurmalık bir yer olarak gösterildi."** buyurmuştu.

Bunun üzerine hicret edenler Medîne cihetine doğru yola çıktı. Evvelce Habeşistan topraklarına hicret etmiş bulunanların büyük bir bölümü de (Müslümanların Medîne'de yerleştiğini duyarak) Medîne'ye döndü.

Ebû Bekr Medîne'ye doğru yola çıkmak üzere hazırlanınca **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ona: **"Biraz sabret! Zîrâ ben bana da** (hicret için) **izin verilmesini ummaktayım."** buyurdu. O zaman **Ebû Bekr**: **"Babam sana fedâ! Sen de bunu umuyor musun?"** deyince **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*: **"Evet."** buyurdu.

Böylece **Ebû Bekr** kendini **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*e yol arkadaşı olmak için sakladı, yanında bulunan iki yük devesini de dört ay boyunca muğaylan ağacından düşürülen yapraklarla besledi."

Âişe *(Radıyallâhu Te'âlâ Anhâ)* sözlerine şöyle devâm etti:

"Bir gün biz sıcağın şiddetlendiği zevâl vaktinin evvelinde (babam) **Ebû Bekr**'in evinde otururken birisi **Ebû Bekr**'e: 'İşte bu **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*! Başını kapatmış vaziyette (geliyor).' dedi. O saat **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in bize geldiği saat değildi. **Ebû Bekr**: **"Babam-annem ona fedâ! Vallâhi onu bu saatte** (ancak) **önemli bir ism-i şerîf** (bize) **getirdi."** dedi.

Derken **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* geldi ve (eve girmek için) izin istedi, kendisine izin verilince içeri girdi ve hemen **Ebû Bekr**'e: **"Yanındakileri dışarı çıkar."** dedi. **Ebû Bekr** ise ona: **"Babam sana fedâ olsun yâ Rasûlüllâh! Onlar senin âilenden başkaları değiller** (nişanlın **Âişe**, annesi ve kız kardeşi, yabancı yok)**."** dedi.

Rasûlüllâh *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*: **"Gerçekten bana** (Mekke'den) **çıkış husûsunda izin verildi."** deyince, **Ebû Bekr**: **"Babam sana fedâ olsun yâ Rasûlellâh! Seninle yol arkadaşlığı** (istiyorum)**."** dedi. **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* de: **"Olur."** buyurdu. (O zaman babamın ağladığını gördüm, hâlbuki o vakte kadar kimsenin sevinçten ağlayacağını sanmazdım.)

Ebû Bekr *(Radıyallâhu Anh)*: **"Babam sana fedâ olsun yâ Rasûlellâh! Şu iki yük devesinden birini alıver."** deyince **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*: **"Parayla** (alırım ki hicret yolunda infakta bulunmuş olayım)**."** buyurdu.

Biz o iki deveyi çok süratli bir şekilde yola hazırladık, bir torbanın içerisine kendileri için azık da koyduk. **Ebû Bekr**'in kızı (kardeşim) **Esmâ** kemerinden bir parça keserek onunla torbanın ağzını bağladı, işte bu sebeple kendisi **'Zâtü'n-nitâkayn** (iki kemer sâhibi)' diye adlandırıldı.

Sonra **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ve **Ebû Bekr** Sevr dağındaki bir mağaraya giderek orada üç gece gizlendiler.

Ebû Bekr'in oğlu (kardeşim) **Abdullâh** onların yanında geceliyordu. O günlerde kendisi çabuk kavrayan, fetânetli genç bir çocuktu.

Seher vakti onların yanından ayrılıp Mekke'de geceleyen biri gibi sabahleyin Kureyş'le birlikte sabahlıyordu. Artık o onlar hakkında kurulan hîle ve tuzaklardan ne duyuyorsa mutlaka onları ezberliyor, karanlık ortalığa işlediği zaman bu haberleri onlara getiriyordu.

Ebû Bekr'in âzatlısı **Âmir ibnü Füheyre** (Ebû Bekr *(Radıyallâhu Anh)*a âit) otardığı koyunlardan sabah-akşam sağılabilen bir koyunu saklıyor, sonra yatsı vaktinden bir saat geçince o koyunu onların yanına getiriyordu (onlar da sağıp içiyorlardı). Böylece onlar tâze süt içerek geceliyorlardı ki o süt kendi sağmallarının sütü idi ve sıvılığı gitsin (de kıvama gelsin) diye içine kızgın taş konularak pişirilmişti.

Nihâyet gece karanlığının kaybolması yaklaştığında **Âmir ibnü Füheyre** (mağaranın önüne gelip) koyuna seslenerek onu götürüyordu. O üç gecenin her bir gecesinde **Âmir** böylece yaptı.

Rasûlüllâh *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ve **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* (Mekke'de bulunuyorlarken) Abd ibnü Adiyyoğulları olan Benüddîl kabîlesinden, (Abdullâh ibnü Ureykıt adında) çok mâhir bir rehberi para ile tutmuştular. Bu adam **Âs ibnü Vâil es-Sehmî** ile antlaşmalı olarak elini yemin suyuna boyamıştı.

Dolayısıyla o, Kureyş kâfirlerinin dîni üzere idi. Fakat onlar ona güvenip bineklerini kendisine teslim etmiş ve üç gece sonra **Sevr** mağarasında buluşacaklarına dâir onunla sözleşmişlerdi. O da üçüncü gecenin sabahında binek develerini kendilerine getirdi.

Böylece **Âmir ibnü Füheyre** ile o delil onlarla berâber yola çıktılar, akabinde o rehber onlara (Usfân'ın alt tarafında kalan) sâhil yolunu tutturdu."

(**el-Buhârî,** *es-Sahîh, rakam: 3905, 5/58;* **'Abdürrezzâk,** *el-Musannef, rakam:9743;* **Ahmed ibnü Hanbel,** *el-Müsned, rakam:25626, 42/419-421;* İbnü **Ebî Hâtim,** *et-Tefsîr, 6/1799)*

Bu Rivâyetten Çıkarılan Netîce

a) Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in İslâm'ın bidâyetinde **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in sabah-akşam evlerine gelip gittiğini naklediyor olması İslâm'ın ilk döneminde yaşanan sıkıntıların şâhidi olduğunun açık bir delîlidir. Bu konuda tanıklık yaptıklarını anlatabilmek ise İslâm'ın bidâyetinde dört beş yaşından aşağı olan bir çocuk hakkında tasavvur edilemez.

Nübüvvetin ilk yıllarında en az dört yaşında olan bir çocuk ise hicrette en az 17 yaşında olacaktır. Bu da izdivaç yaşının 18-19 olmasını kabûl etmemizi gerektirmektedir.

b) Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in Mekke döneminde yaşanan hâdiseleri bu kadar tafsîlatlı bir şekilde anlatması, onun Mekke dönemindeki yaşının çok küçük olmadığına açıkça delâlet etmektedir. Özellikle babasının Habeşistan'a hicret teşebbüsü ile ilgili konuyu anlatırken onu kimin yoldan çevirdiğini, aralarında ne konuşmalar geçtiğini ve bunu müteakip gelişen birçok hâdiseyi tafsîlâtıyla nakletmesi, babasının hicrete kalkışması döneminde **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in en az 8-9 yaşlarında olduğunu kabûl etmemizi gerektirmektedir.

Zîrâ bu yaşlardan aşağı çağdaki bir çocuğun bu hadisleri bu kadar tafsîlâtıyla kavrayıp sonradan anlatabilmesi akla mantığa uygun düşmemektedir.

c) Habeşistan'a hicretin nübüvvetin beşinci senesinde olduğu ise bilinmektedir. (**İbnü Cemâ'a,** *el-Muhtasaru'l-kebîr fî sîreti'r-Rasûl Sallellâhu Aleyhi ve Sellem, sh:36;* **İbnü Kunfüz,** *Vesîletü'l-İslâm bi'n-Nebiyyi 'Aleyhi's-Salâtü ve's-Selâm, sh:96;* **Muhammed ibnü 'Ömer Bahrak,** *Hadâiku'l-envâr ve Metâli'u'l-esrâr fî sîreti'n-Nebiyyi'l-Muhtâr, sh:61, 186)*

d) Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz** nübüvvetin beşinci yılında en az sekiz yaşında olsa bile bu onun hicrette en az on altı yaşında olmasını gerektirir.

e) Rasûlüllâh *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile izdivâcının hicretten on altı ay sonra olduğunu bildiğimize göre bu durumda evlilik akdinin 18 yaşına birkaç ay varken tahakkuk ettiğini kabullenmemiz gerekir.

Bu konudaki sâir delilleri bir sonraki yazımızda inşâallâh derleyip konuyu hitâma erdireceğiz.

3) Namazın İkişer Rekât Olarak Farz Kılındığını Nakletmesi

İlk defâ namazın ikişer rekât farz kılındığını, mukîm olanlar için daha sonraları onun dört rekâta çıkarıldığını, ancak sefer durumlarında yine iki rekât olarak bırakıldığını ifâde etmesi de dikkat çekicidir.

Nitekim **Âişe** *(Radıyallâhu Te'âlâ Anhâ)* **Vâlidemiz**:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ: «كَانَتِ الصَّلَاةُ رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ حِينَ فُرِضَتْ، فَزِيدَ فِي صَلَاةِ الْحَضَرِ، وَأُقِرَّتْ صَلَاةُ السَّفَرِ عَلَى الْفَرِيضَةِ الْأُولَى.»

"Namaz farz edildiği zaman iki rekât iki rekât olarak farz kılınmıştı, hazar namazında (mukimken kılınan da öğle, ikindi ve yatsı namazlarına iki rekât, akşama ise bir rekât) ziyâde edildi, seferin namazı ise ilk farz üzere bırakıldı (yolculukta kılınan namaz iki olarak kaldı)." (**et-Taberânî,** *el-Mu'cemü'l-Evsat, rakam:4454, 4/368;* **İbnü Hişâm,** *es-Sîre, 1/243)* diye anlatmıştır.

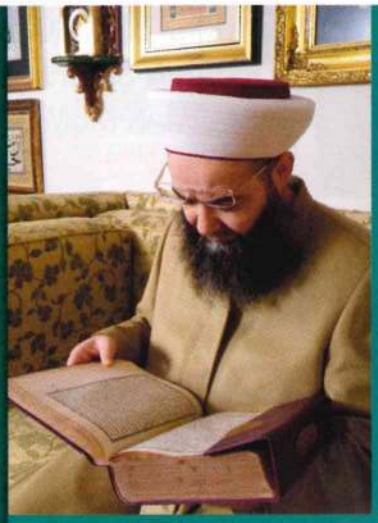
Dikkat edilmesi gereken husus; bu bilgiyi ondan başka bize, sâdece **İbnü Abbâs, Selmân-ı Fârisî** ve **Sâib ibnü Yezîd** *(Radıyallâhu Anhüm)*un intikāl ettirmiş olmalarıdır. (**et-Taberânî,** *el-Mu'cemü'l-evsat, rakam:5409, 5/313;* **et-Taberânî,** *el-Mu'cemü'l-kebîr, rakam:6676, 7/155)*

Selmân-ı Fârisî *(Radıyallâhu Anh)* **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* **Efendimiz** ile Medîne'de buluşmuş, **Sâib ibnü Yezîd** *(Radıyallâhu Anh)* zâten hicretten üç sene sonra Medîne'de dünyâya gelmiştir.

İbnü Abbâs *(Radıyallâhu Anhümâ)* ise, bi'setin onuncu senesinde, hicretten üç sene önce ve **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ve ashâbının **Şi'b-i Ebî Tâlib**'de muhâsara altında bulunduğu dönemde dünyâya gelmiştir.

Demek ki; her üç sahabînin de ne Mekke'nin ilk senelerinde kılınan ikişer rekât namaza şâhid olmalarına, ne de Mi'râc Gecesi ile gelen beş vakit namaz emrini görüp intikāl ettirmelerine imkân yoktur.

Öyleyse bu husus, bizzat **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in müşâhede ederek yaşadığı bir gerçektir. Bu ise onun, nübüvvetin daha ilk günlere muttalî olduğunu ve yaşının da o gün bütün bunları kavrayacak noktada bulunduğunu göstermektedir.

ÂİŞE
(RADIYALLÂHU ANHÂ)
VÂLİDEMİZ'İN EVLİLİK YAŞI MESELESİYLE İLGİLİ İFTİRÂLARA REDDİYELER -3-

Helâl ve haram etme yetkisi sâdece Kendisine mahsûs olan **Allâh-u Te'âlâ**'ya hamd-ü senâdan ve **Allâh-u Te'âlâ**'nın şerîatının hükümlerini bizlere beyân eden **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile Ehl-i Beyti'ne ve dînimizin hükümlerini bizlere teblîğ eden sahâbe-i kirâm hazarâtına salât-ü selâmdan sonra!

Şu bilinsin ki; yaşamakta olduğumuz şu günlerde İstanbul Sözleşmesi'nin iptâli söz konusu olunca eşcinselliği savunan birtakım guruplar **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* **Efendimiz**'in **Âişe Annemiz** ile hâşâ çocuk yaşta evlendiği iftirâsını ortaya atarak Müslümanları rahatsız etmeye çalıştılar. Tabî ki bu, ilk olarak onların ortaya attıkları bir iftirâ değildir.

Evvelce bâzı müsteşrik (özellikle dînî konularda doğu dünyâsının ilimlerini araştıran ve bâhusus İslâm ilimlerini inceleyen) kâfirler de bu iftirâları dillendirmişlerdir ki Avrupa'da **Dozy** denen kâfir, Türkiye'de de evvelce müftülük yapıp daha sonra mürted olan **Turan Dursun** kâfiri bu konuyu gündeme getirmişlerdi.

İşte biz şu anda tekrar hortlatılmaya çalışılan bu iftirâyı geçen iki aydaki makâlemizde bâzı ilmî delillerle çürütmeye çalışmıştık. Bu konudaki üçüncü makâlemiz olan bu yazımızda da diğer bâzı delilleri serdedeceğiz.

BEŞİNCİ DELÎL

Hazreti Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* Vâlidemiz'in Rasûlüllâh *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*den Önce Cübeyr ibnü Mut'ım ile Nişanlı Olması Rasûlüllâh (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) ile Evlilik Yaşının Büyük Olduğunu Kesinlikle İsbât Etmektedir

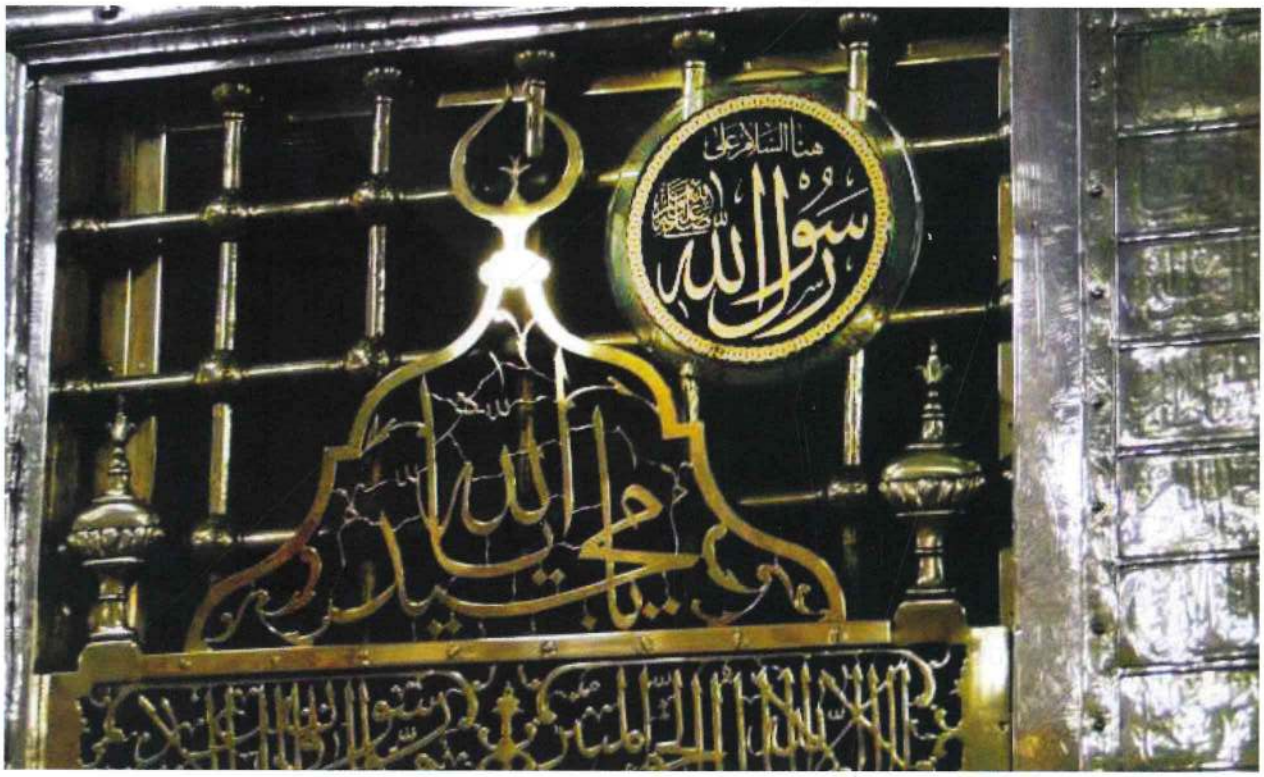
Âişe *(Radıyallâhu Te'âlâ Anhâ)*nın, **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Te'âlâ Aleyhi ve Sellem)* ile izdivâcı söz konusu olduğu günlerde **Âişe** *(Radıyallâhu Te'âlâ Anhâ)* **Vâlidemiz**'in,

Mut'im ibnü Adiyy'in oğlu **Cübeyr** ile sözlü oluşu da **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Te'âlâ Aleyhi ve Sellem)* ile evlilik yaşının büyük olduğu kanaatini güçlendirmektedir.

Burada ayrıca dikkat çeken husus, söz konusu teklifin, **Havle bintü Hakîm** *(Radıyallâhu Te'âlâ Anhâ)* gibi âile dışından birisi tarafından gündeme getirilmiş olmasıdır.

Zîrâ bu, **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın, o gün evlilik çağına gelmiş ve evlendirilebilecek genç bir kız olduğunu açıkça ifâde etmektedir.

Mûteber kaynaklarda zikredilen bu "Sözlülük hâli"nin, **İbnü Adiyy** âilesi tarafından ve oğullarının din anlayışı değişir gerekçesiyle feshedildiği de bilinen bir gerçektir.

Muvâcehe-i Şerîfe

Nitekim **Ahmed ibnü Hanbel** *(Rahimehullâh)*ın kendilerinden rivâyette bulunduğu **Ebû Seleme** ve **Yahyâ** *(Rahimehumellâh)* şöyle anlatmışlardır:

عن أَبِي سَلَمَةَ وَيَحْيَى رَحِمَهُمَا اللهُ قَالَا: «لَمَّا هَلَكَتْ خَدِيجَةُ، جَاءَتْ خَوْلَةُ بِنْتُ حَكِيمٍ امْرَأَةُ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ، قَالَتْ: «يَا رَسُولَ اللهِ! أَلَا تَزَوَّجُ؟»، قَالَ: «مَنْ؟»، قَالَتْ: «إِنْ شِئْتَ بِكْرًا، وَإِنْ شِئْتَ ثَيِّبًا؟»، قَالَ: «فَمَنِ الْبِكْرُ؟»، قَالَتْ: «ابْنَةُ أَحَبِّ خَلْقِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْكَ عَائِشَةُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ»، قَالَ: «وَمَنِ الثَّيِّبُ؟»، قَالَتْ: «سَوْدَةُ بِنْتُ زَمْعَةَ، آمَنَتْ بِكَ، وَاتَّبَعَتْكَ عَلَى مَا تَقُولُ»، قَالَ: «فَاذْهَبِي فَاذْكُرِيهِمَا عَلَيَّ»، فَدَخَلَتْ بَيْتَ أَبِي بَكْرٍ، فَقَالَتْ: «يَا أُمَّ رُومَانَ! مَاذَا أَدْخَلَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْكُمْ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ؟»، قَالَتْ: «وَمَا ذَاكِ؟»، قَالَتْ: «أَرْسَلَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْطُبُ عَلَيْهِ عَائِشَةَ»، قَالَتْ: «انْتَظِرِي أَبَا بَكْرٍ حَتَّى يَأْتِيَ»، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ، فَقَالَتْ: «يَا أَبَا بَكْرٍ! مَا ذَا أَدْخَلَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْكُمْ مِنَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ؟»، قَالَ: «وَمَا ذَاكِ؟»، قَالَتْ: «أَرْسَلَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْطُبُ عَلَيْهِ عَائِشَةَ»، قَالَ: «وَهَلْ تَصْلُحُ لَهُ؟ إِنَّمَا هِيَ ابْنَةُ أَخِيهِ»، فَرَجَعَتْ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ، قَالَ:

«اِرْجِعِي إِلَيْهِ فَقُولِي لَهُ: «أَنَا أَخُوكَ، وَأَنْتَ أَخِي فِي الْإِسْلَامِ، وَابْنَتُكَ تَصْلُحُ لِي»، فَرَجَعَتْ فَذَكَرَتْ ذٰلِكَ لَهُ، قَالَ: «اِنْتَظِرِي»، وَخَرَجَ، قَالَتْ أُمُّ رُومَانَ: «إِنَّ مُطْعِمَ بْنَ عَدِيٍّ قَدْ كَانَ ذَكَرَهَا عَلَى ابْنِهِ، فَوَاللهِ مَا وَعَدَ وَعْدًا قَطُّ، فَأَخْلَفَهُ لِأَبِي بَكْرٍ، فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى مُطْعِمِ بْنِ عَدِيٍّ وَعِنْدَهُ امْرَأَتُهُ أُمُّ الْفَتَى، فَقَالَتْ: «يَا ابْنَ أَبِي قُحَافَةَ! لَعَلَّكَ مُصْبِئُ صَاحِبِنَا مُدْخِلُهُ فِي دِينِكَ الَّذِي أَنْتَ عَلَيْهِ، إِنْ تَزَوَّجَ إِلَيْكَ»، قَالَ أَبُو بَكْرٍ لِلْمُطْعِمِ بْنِ عَدِيٍّ: «أَقَوْلُ هٰذِهِ تَقُولُ»، قَالَ: «إِنَّهَا تَقُولُ ذٰلِكَ»، فَخَرَجَ مِنْ عِنْدِهِ، وَقَدْ أَذْهَبَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ مَا كَانَ فِي نَفْسِهِ مِنْ عِدَتِهِ الَّتِي وَعَدَهُ فَرَجَعَ، فَقَالَ لِخَوْلَةَ: «اُدْعِي لِي رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَدَعَتْهُ فَزَوَّجَهَا إِيَّاهُ.»

"Hadîce *(Radıyallâhu Te'âlâ Anhâ)* vefât ettiği zaman **Osmân ibnü Maz'ûn**'un hanımı **Havle bintü Hakîm** *(Radıyallâhu Te'âlâ Anhümâ)* gelerek: 'Yâ **Rasûlellâh**! Evlenmek istemez misin?' diye sorunca **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Te'âlâ Aleyhi ve Sellem)*: **"Kiminle?"** dedi.

O: 'İstersen bâkire, istersen dul(lardan biriyle).' diye cevap verince **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*: **"Bâkire olan kim?"** diye sordu.

Havle *(Radıyallâhu Anhâ)*: '**Allâh-u Azze ve Celle**'nin yarattığı kulların sana en sevgilisi olan **Ebû Bekr**'in kızı **Âişe**.' deyince **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*: **"Peki dul olan kim?"** diye sorduğunda '**Sevde bintü Zem'a** ki o sana îmân etmiş ve anlattığın konularda sana tâbi olmuş bir hanımdır.' dedi.

Bunun üzerine **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Te'âlâ Aleyhi ve Sellem)*:

"O hâlde git, o ikisine ben(im onlarla evlenmek istediğim)**den bahset."** buyurdu.

Bunun üzerine **Havle** *(Radıyallâhu Anhâ)*, **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*ın evine giderek eşine hitâben: 'Ey **Ümmü Rûmân**! **Allâh-u Azze ve Celle** size ne kadar hayır ve bereket idhâl (nasîb) etti.' deyince, o: 'Neden bahsediyorsun?' dedi.

Havle *(Radıyallâhu Te'âlâ Anhâ)* da: '**Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Te'âlâ Aleyhi ve Sellem)* **Âişe**'yi kendisine nişanlamam için beni (size) gönderdi.' diye karşılık verdi. O zaman **Ümmü Rûmân**: 'Bekle de **Ebû Bekr** gelsin.' dedi.

Derken **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* gelince o: 'Yâ **Ebâ Bekr**! **Allâh-u Azze ve Celle** size ne kadar hayır ve bereket idhâl (nasîb) etti.' deyince, o: 'Neden bahsediyorsun?' dedi.

Havle *(Radıyallâhu Te'âlâ Anhâ)* da: '**Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Te'âlâ Aleyhi ve Sellem)* **Âişe**'yi kendisine nişanlamam için beni (size) gönderdi.' diye cevap verdi.

Bunun üzerine **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*: 'O kendisi için (eş olarak) uygun olur mu? O ancak onun kardeşinin kızıdır.' deyince **Havle** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*e dönerek kendisine bu sözü anlattı.

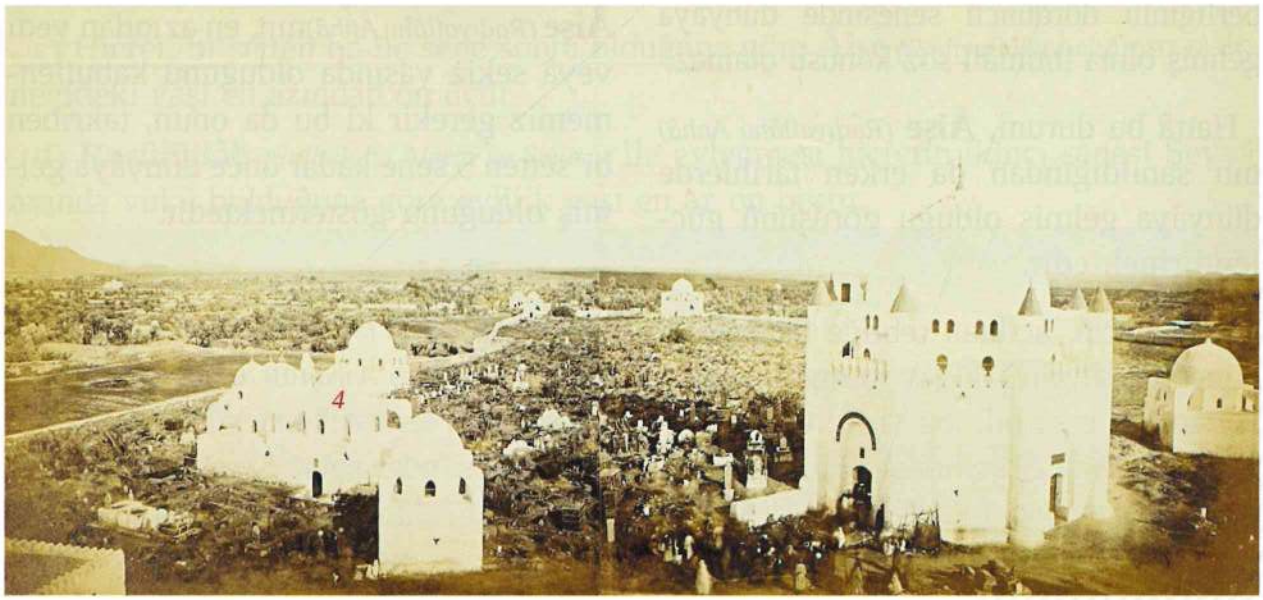
O zaman **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*: **"Ona dön ve** (benim ona şöyle dediğimi) **söyle ki: 'Ben senin kardeşinim, sen de benim İslâm'da kardeşimsin** (soy bakımından kardeş değiliz, dolayısıyla) **senin kızın**(la evlenmem) **benim için uygun** (ve câiz) **olur."** buyurdu.

Bunları duyan **Havle** *(Radıyallâhu Te'âlâ Anhâ)*, **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Te'âlâ Anh)*a dönerek: '**Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Te'âlâ Aleyhi ve Sellem)*in bu sözünü kendisine nakletti.

O zaman **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* kendisine: 'Sen biraz bekle.' diyerek çıkınca eşi **Ümmü Rûmân**: '**Mut'ım ibnü Adiyy** oğlu için **Âişe**'yi istemişti (Ebû Bekr de ona muvâfakat etmişti). Vallâhi **Ebû Bekr** bir söz verip de aslâ onu bozmuş değildir.' dedi.

O sırada **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*, **Mut'ım ibnü Adiyy**'in yanına girdi, yanında da hanımı **Ümmü'l-Fetâ** bulunuyordu.

Kadın ona (babasına nisbet ile hitâb ederek): 'Ey **Ebû Kuhâfe**'nin oğlu! Oğlum senin kızınla evlenirse belki de sen bizim adamımızı yoldan çıkaracak ve bulunduğun dîne sokacaksın.' deyince **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*, **Mut'ım**'e dönerek: 'Sen de böyle mi söylüyorsun?' dedi. O da: 'O böyle söylüyor.' dedi.

Cennetü'l-Bekî'in Osmanlı devrindeki hâli
(4. numaralı türbe içlerinde Âişe Annemizin de olduğu ezvâc-ı tâhirâta âittir)

Bunun üzerine **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Te'âlâ Anh)* onun yanından süratle çıktığında **Allâh-u Azze ve Celle** onun **Mut'ım**'e verdiği söz(e riâyet etmeme husûsunda) içini rahatsız eden hissi kendisinden tamâmen gidermişti.

Sonra dönüp **Havle** *(Radıyallâhu Te'âlâ Anhâ)*ya: 'Haydi sen bana **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Te'âlâ Aleyhi ve Sellem)*i çağır.' dedi.

Akabinde **Havle** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*i çağırınca **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)* kızı **Âişe**'yi **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile evlendir(mek üzere sözle)di."

(**Ahmed ibnü Hanbel,** *el-Müsned, rakam:25769, 42/501-502;* **el-Heysemî,** *Mecma'u'z-zevâid, rakam:15786, 9/22;* **et-Taberî,** *Târîhu'l-ümemi ve'l-mülûk, 3/161-162)*

İşte sahîh kaynaklarda zikredilen bu rivâyet **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*den önce **Mut'ım ibnü Adiyy**'in oğlu **Cübeyr** ile nişanlı olduğu husûsunda kesin bir delil teşkil etmektedir.

Burada akla, **İbnü Adiyy** âilesinin, oğullarının putlara tapma anlayışını değiştireceklerinden endişe ettikleri hâlde **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Te'âlâ Anh)* âilesiyle böyle bir akdi niye ve ne zaman yaptıkları sorusu gelmektedir.

Bunun en mâkûl cevâbı; söz konusu akdin, ya risâletten önce veyâ İslâm'ın açıktan teblîğinin başlamadığı ilk beş altı yılda gerçekleşmiş olduğu şeklindedir ki her iki durumda da **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın, Rasûlüllâh *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in peygamberliğinin dördüncü senesinde dünyâya gelmiş olma ihtimâli söz konusu olamaz.

Hattâ bu durum, **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* nın sanıldığından da erken târihlerde dünyâya gelmiş olduğu görüşünü güçlendirmektedir.

Bu karârın, açıktan teblîğe başlandığı dönemde alınmış olma ihtimâli nazara alınacak olursa bile bu târih, **Ömer** *(Radıyallâhu Anh)*ın Müslüman olduktan sonra "Bugünden sonra **Allâh**'a gizli ibâdet edilmeyecek." şeklindeki cesur beyânı akabinde **Erkām**'ın evinden çıkış günleri olan bi'setin 6. senesine denk gelir.

(**İbnü Kesîr,** *es-Sîretü'n-Nebeviyye, 4/442;* **Ebû Nu'aym,** *Hılyetü'l evliyâ, 1/75)*

Bu Delillerden Kesinlikle Çıkan Netîce

a) Bu başlık altında zikrettiğimiz delil yâni **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile nişanlanmadan önce **Cübeyr ibnü Mut'ım** ile nişanlı olduğu şeklinde **Ahmed ibnü Hanbel** *(Rahimehullâh)*ın ***"el-Müsned"***i gibi sahîh kaynaklarda geçen husus onun en azından bi'setin 6. senesinde nişanlanacak yaşta bir kız olduğunu açıkça ifâde eder.

b) Aksini düşündüğümüzde yâni **Âişe** *(Radıyallâhu Te'âlâ Anhâ)* **Vâlidemiz**'in bi'setin 4. yılında doğmuş olduğunu kabûl ettiğimizde, sözlendiği dönem îtibârıyla **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in henüz dünyâya gelmediğini veyâ kundakta bebek olduğunu kabullenmek îcâb edecektir ki bu durumda, söz konusu akitten bahsetmenin de imkânı yoktur.

c) Öyleyse **Âişe** *(Radıyallâhu Te'âlâ Anhâ)* ile **Cübeyr** *(Radıyallâhu Te'âlâ Anh)* arasında akdedilen sözün bozulduğu tarihlerde **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın, en azından yedi veyâ sekiz yaşında olduğunu kabullenmemiz gerekir ki bu da onun, takrîben bi'setten 5 sene kadar önce dünyâya gelmiş olduğunu göstermektedir.

d) Hicret, bi'setin 13. senesinde vukû bulup, **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın evlenmesinin de Hicret'in 2. senesinde meydana gelen Bedir Gazvesi'nden sonra Şevvâl ayında vâki olduğu sahîh kaynaklarda (**İbnü Kesîr,** *es-Sîretü'n-Nebeviyye, 2/342)* zikredildiğine göre; bütün bu deliller muvâcehesinde **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın evlilik yaşının 19'u geçkin olduğu hakîkati sâbit olmuştur.

ALTINCI DELÎL

Fâtıme *(Radıyallâhu Anhâ)* Vâlidemiz ile Arasındaki Yaş Farkı Rasûlüllâh *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile Evlilik Yaşı Hakkında Kesin Bir İlim İfâde Etmektedir

Hadîs ilminde emîru'l-mü'minîn kabûl edilen **İbnü Hacer el-Askalânî** *(Rahimehullâh)* ***"el-İsâbe"*** isimli eserinde şu mâlûmâtı zikretmiştir:

"**Fâtıme** *(Radıyallâhu Anhâ)* Ka'be'nin binâ edildiği sene (bi'setten beş önce) doğmuştu ki o zaman **Nebî** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* 35 yaşında idi. **Fâtıme** *(Radıyallâhu Anhâ)* ise **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* dan beş yaş büyüktür." (**İbnü Hacer el-'Askalânî,** *el-İsâbe fî temyîzi's-sahâbe, 8/263)*

Bu Rivâyetten Kesinlikle Çıkan Netîce

a) ***"Sahîhu'l-Buhârî"***yi şerh eden **İbnü Hacer**'in îrâd ettiği bu rivâyete göre **Fâtıme** *(Radıyallâhu Anhâ)* doğduğunda **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* 35 yaşındaydı.

b) Buna göre; ondan beş yaş küçük olan **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* 40 yaşındayken doğmuştur.

İşte bu da **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*e vahyin inmeye başladığı bi'set (peygamberlik) dönemine denk gelmektedir.

c) Hicret, bi'setten on üç sene sonra olduğuna göre **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın o dönemdeki yaşı en azından on üçtü.

d) **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile evlenmesi hicretin ikinci senesi Şevvâl ayında vukû bulduğuna göre evlilik yaşı en az on beştir.

Günümüzde Cennetü'l-Bekî'

YEDİNCİ DELÎL

Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* Vâlidemiz'in Vefât Yaşıyla İlgili Rivâyetler de Konumuz Açısından Fikir Vermektedir

Hazreti Âişe *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in vefât târihi konusunda gelen farklı rivâyetler de evlilik yaşının büyük olduğu kanâatini güçlendirmektedir. Zîrâ onun vefâtının hicrî 58 senesinde vukû bulduğunu muhaddisler ve siyer erbâbı zikretmişlerdir. (**İbnü 'Abdilberr,** *el-İstî'âb, 4/1885;* **el-Mizzî,** *Tehzîbü'l-kemâl, 35/235;* **İbnü Sa'd,** *et-Tabekāt, 8/80;* **et-Taberânî,** *el-Mu'cemü'l-kebîr, rakam:71, 23/28)*

Bunun yanı sıra büyük muhaddis **İbnü Abdilberr** *(Rahimehullâh)*ın tahrîc ettiği rivâyetlerde:

a) **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* Vâlidemiz'in vefât ettiği gecenin salı gecesi olduğu,

b) Vefât târihinin, Ramazan ayının on yedinci gecesine denk geldiği,

c) Vasiyeti üzerine vitir namazından sonra Cennetü'l-Bakî'a geceleyin defnedildiği,

d) Yine vasiyeti gereği namazını **Ebû Hureyre** *(Radıyallâhu Anh)*ın kıldırdığı,

e) Mezarına da ablası **Esmâ** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın iki oğlu **Abdullâh ibnü'z-Zübeyr** ile **'Urve ibnü'z-Zübeyr** *(Radıyallâhu Anhümâ)* ve kardeşi **Muhammed ibnü Ebî Bekr** *(Radıyallâhu Anhümâ)*nın iki oğlu **Kāsım ibnü Muhammed** ve **Abdullâh ibnü Muhammed** *(Radıyallâhu Anhümâ)* ile diğer kardeşi **Abdurrahmân ibnü Ebî Bekr** *(Radıyallâhu Anhümâ)*nın oğlu **Abdullâh ibnü Abdirrahmân** *(Radıyallâhu Anhümâ)*nın indirdiği gibi detayların bulunması diğerlerine nispetle bu bilginin daha güçlü olduğu izlenimi vermektedir. **(İbnü 'Abdilberr,** *el-İstî'âb, 4/1885)*

Bu Rivâyetten Kesinlikle Çıkan Netîce

a) **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın vefât târihi hicrî 58 olduğuna göre; onun **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in irtihâlinden sonra 48 sene yaşadığı meydana çıkmıştır.

b) Kendisi ile ablası **Esmâ** *(Radıyallâhu Anh)*ın arasındaki yaş farkı 10 olup **Esmâ** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın hicrette 27 yaşında olduğu sabit olduğuna göre **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın bi'setten dört sene önce doğmuş olduğu sâbit olmuştur.

(el-Beyhakî, *es-Sünenü'l-Kübrâ, rakam:12147, 6/335;* **İbnü Mendeh,** *Ma'rifetü's-Sahâbe, sh:982;* **İbnü 'Asâkir,** *Târîhu Medîneti Dimeşk, rakam:9294, 69/8, 10;* **en-Nevevî,** *Tehzîbü'l-esmâ ve'l-lüğât, 2/329;* **İbnü'l-Esîr,** *Üsdü'l-ğâbe, rakam:6705, 7/7)*

c) Bu durumda hicretten öncesi ile sonrasında yaşadığı seneler toplanarak hesap edildiğinde **Âişe** *(Radıyallâhu Te'âlâ Anhâ)*nın vefât yaşı (17+58=75) olarak sâbit olmuştur.

d) Bu hesâba göre yaşadığı 75 senelik ömürden **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in irtihâlinden sonraki 48 yılı düştüğümüzde 27, ondan da **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile birlikte yaşadığı 9 yılı düştüğümüzde 18 kalmaktadır ki bu da evlendiği gün **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* nın yaşının 18 olduğunu kesin bir hesap olarak bize vermektedir.

SEKİZİNCİ DELİL

Uhud'da Cephede Olması Gibi Farklı Husûsiyetleri

Yukarıdaki bilgilere ilâve olarak, **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)*nın erkek çocukların bile yoldan geri çevrildiği Uhud günü cephede oluşu. **(el-Buhârî,** *es-Sahîh, rakam:2880, 4/33)*

a) İlmî meselelerdeki derinliği,

b) İfk Hâdisesi karşısında ortaya koymuş olduğu olgun tavır ve beyanları,

c) Hicret ve sonrasında yaşanan gelişmelere detaylarıyla birlikte vukûfiyeti,

d) Medîne'ye intikāl ettikten sonra evlilik işinin, bizzât babası **Ebû Bekr** *(Radıyallâhu Anh)*ın gündeme getirmesiyle ve mehir takdîrinden sonra gerçekleşmiş olması **(et-Taberânî,** *el-Mu'cemü'l-kebîr, rakam:60, 23/24;* **İbnü 'Abdilberr,** *el-İstî'âb, 4/1937;* **İbnü Sa'd,** *et-Tabekātü'l-kübrâ,, 8/62)*,

e) O dönemde nâzil olan Nisâ Sûresi'nin 6. âyetinde evlilik yaşıyla ilgili olarak rüşd (olgunluk) şartının getirilmiş olması,

f) Onun yaşı ve evliliğiyle ilgili olarak nakledilen rivâyetlerin "Hicretten bir buçuk, iki veyâ üç sene önce", "**Hadîce** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in vefât ettiği sene veyâ vefâtından üç sene sonra", "Hicretten yedi, sekiz ay sonra", "Hicretin ilk senesi" veyâ "Hicretin ikinci senesi Bedr'in akabinde" şeklinde farklılık arz etmesi yönüyle kesinlik ifâde etmiyor oluşu *(bu rivâyetler için bkz.* **el-Buhârî,** *es-Sahîh, rakam:3896, 5/56;* **Müslim,** *es-Sahîh, rakam:1422, 2/1039;* **İbnü 'Abdilberr,** *İstî'âb, 4/1881),*

g) O günün toplumlarında doğum ve ölüm târihlerinin bugünkü kadar net tespit edilemiyor oluşu gibi bilgiler üzerinde de durulabilir.

Ancak netîce değişmemekte ve bunların hepsi, **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in risâletten önce dünyâya geldiği, on dört veyâ on beş yaşlarındayken nişanlandığı ve on yedi veyâ on sekiz yaşlarındayken de **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* ile evlendiği şeklindeki kanaati kuvvetlendirmektedir.

Yaşının Küçük Olduğu ile İlgili Rivâyetlerle On Sekiz Olduğu ile İlgili Geride Zikredilen Rivâyetler ise Şu Şekilde Cemedilmiştir

Cennetü'l-Bekî'de, Âişe Annemiz ile Efendimiz (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)in diğer eşlerinin medfûn bulunduğu yer

Yaşının daha küçük olduğu ile ilgili **Âişe** annemizden nakledilen rivâyetler ise (**el-Buhârî,** *es-Sahîh, Menâkıbü'l-Ensâr:20;* **Müslim,** *es-Sahîh, en-Nikâh:71; Fedâilü's-Sahâbe:74;* **Ebû Dâvûd,** *es-Sünen, el-Edeb:55;* **İbnü Mâce,** *es-Sünen, en-Nikâh:13;* **en-Nesâî,** *es-Sünen, en-Nikâh:78;* **ed-Dârimî,** *es-Sünen, en-Nikâh:56),* onun evlilik yaşıyla ilgili kanaatin oluşmasında bugüne kadar en önemli âmil olagelmiştir.

Lâkin o rivâyetler ile geride zikrettiğimiz delillerin arasını cemeden âlimler: "**Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz** kendi bedeninin zaîf ve nahîf olduğundan kinâye olarak: 'O kadar zayıftım ki ben on sekiz yaşında iken dokuz yaşında bir kız çocuğu benim kadar büyük görünebilirdi, yani o görünümde bir kız idim' şek-linde beyanda bulundu." demişlerdir.

Hazreti Âişe Vâlidemiz'in, fizikî durumu îtibârıyla zayıf bir bünyeye sâhip olduğu bilgisi de bu yorumu güçlendirmektedir.

Zîrâ o, fizikî şartlardan çabuk etkilenen ve yaşıtlarına göre kendini daha küçük gösteren bir beden taşıyordu; Medîne'ye hicret sırasında hastalandığı, annesi tarafından özel ilgi gösterilerek iyileştirilmeye çalışıldığı da sahîh kaynaklarda zikredilmiştir. (**el-Buhârî,** *es-Sahîh, rakam:3894, 5/55;* **Müslim,** *es-Sahîh, rakam:1422, 2/1038;* **İbnü Mâce,** *es-Sünen, rakam:1876, 1/603)*

Zâten İfk Hâdisesi'ne sebep olan Benî Mustalik gazvesinde (kadınların binmesi için devenin sırtına konan) hevdec (ufak mahfel) içinde sanılarak boş hevdecin devenin üstüne konup yola çıkılması nedeniyle **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in mola verilen yerde bırakılmış olması onun ne kadar zayıf olduğunun en büyük delîlidir ki bu rivâyeti ***"Buhârî"*** dâhil bütün kaynaklar zikretmiştir. (**el-Buhârî,** *es-Sahîh, rakam:2661, 3/173; 4141, 5/116; 4750, 6/101;* **Müslim,** *es-Sahîh, rakam:2770, 4/2129;* **İbnü Hişâm,** *es-Sîre, 2/297)*

İşte bütün bu anlatılanlar **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in zaîf ve nahîf bir fizîkî yapıya sâhip olduğu konusunda nas teşkil etmesi îtibârıyla evlilik döneminde yaşını gösteren bir bünyede olmadığı görüşünü desteklemektedir.

Son söz olarak şunu söyleyebiliriz ki; evlilik döneminde **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in yaşı on beş - on altıdan aşağı olmayıp bu konudaki rivâyetler on dokuza kadar gitmektedir.

Lâkin günümüzde bu bilgileri değerlendirip ihtimâl hesâbı yapan bâzı insanlar, **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in evlendiği günkü yaşının yirmi iki, yirmi üç, yirmi dört veyâ yirmi sekiz olma ihtimâlinin de bulunduğu sonucuna gitmektedirler ki, on dokuzdan yukarı olan bu görüşler herhangi bir mesnede dayanmadığı için biz bu türlü yorumlara iltifat etmedik.

Bizim bu risâleyi telif gâyemiz Müslümanları, özellikle gençleri Kâinâtın Efendisi'nden soğutmaya çalışmak için ortaya atılan iftirâlardan **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)*in ve **Âişe** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'in nezîh sahalarını berî kılarak Müslümanların îtikād ve muhabbetlerini tâze tutmaktır.

Zâten ezelde şekāvetle damgalanmış olan nasipsizlerin bu gibi ilmî yazıları okuyarak hidâyete ermeleri düşünülemez.

Ezelden kendileri hakkında saâdet kararı geçenleri de hiçbir hezeyân şüpheye düşüremez. Zîrâ **Allâh-u Te'âlâ**'nın saptırdığını kimse hidâyet edemez. O'nun hidâyet buyurduğu kimseleri de kimse dalâlete sevkedemez.

Allâh-u Te'âlâ cümlemize hakkı hak bilip ona ittibâ edebilmeyi, bâtılı da bâtıl bilip ondan ictinâb edebilmeyi nasîb eylesin.

Ayaklarımızı ve kalplerimizi hidâyet üzere sâbit eylesin ve günbegün **Rasûlüllâh** *(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)* hakkında muhabbetimizi müzdâd eyleyerek netîcede şefâatine nâil eylesin.

Allâh-u Te'âlâ Rasûlüllâh *(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)*e, Ehl-i Beyti'ne, ezvâc-i tâhirâtına ve hassâten en sevdiği eşi **Âişe-i Sıddîka** *(Radıyallâhu Anhâ)* **Vâlidemiz**'e salât-ü selâm eylesin

Âmîn! Yâ **Mu'în**!